

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N. V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

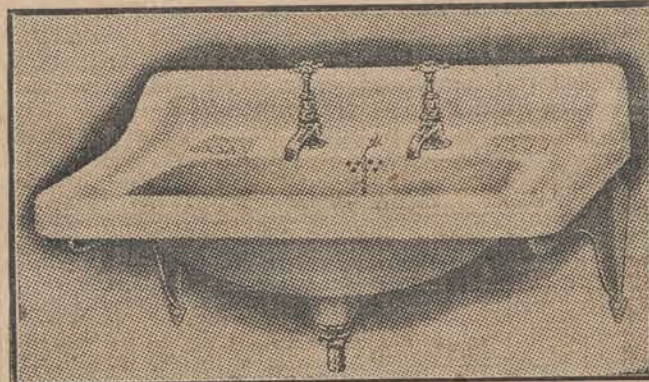
WORDT GEVESTIGD

**FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD**

Voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
'S-GRAVENHAGE.

DE KLERK & TEN BRUGGENCATE

VASTE WASCHTAFELS, groote maat,
reeds van af f 22.50 compleet. —

Electricische ornamenten en -apparaten.
Laan van Meerderevoort 150, 's-Gravenhage. Tel. 35122

ACCOUNTANTSKANTOOR E. D. VAN LINGE Rzn.

Afd. BELASTINGZAKEN

onder leiding van E. W. A. SNOEK
Oud-Inspecteur der Dir. Bel.

Den Haag, Wilhelminastraat 80-82, Telefoon 70922

Adviezen, Aangiften, Reclames, Verzoeken om Ontheffing

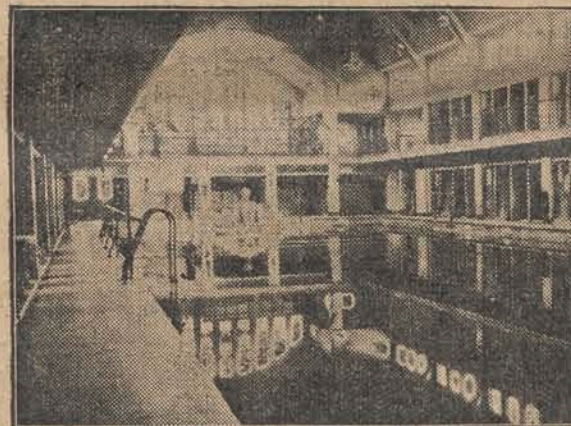
Administratie van Vermogens

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Telefoon 32739 Postrekening 69868

Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

NASPEURING

op elk gebied, door bekwame RECHERCHEURS in binnen-
en buitenland, speciaal tot het verkrijgen van bewijs voor
DISCRETIE VERZEKERD.

HOOFDBUREAU

VLEERSTRAAT 2 'S-GRAVENHAGE

TELEPHOON 10764 — 32133 — 72247
DAG EN NACHT GEOPEND

Hoogere Burgerschool

5-JARIGEN CURSUS

(met voorbereidingsklassen.)

**„Instituut Wullings”,
VOORSCHOTEN**

In verband met Kon. Besl. van 13 Nov. 1923
is de afd. H. B. S. in Sept. 1924 na een ge-
meenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse ge-
splijst in TWEE AFDEELINGEN:

a. Wis en Natuurkundige afdeeling

met het tegenwoordige Eind-Examen H. B. S.
5-jarigen cursus (art. 57b).

b. Litterair-Economische afdeeling

met het Eindexamen H. B. S. 5-jarigen cursus
bedoeld onder e in Art. 1 Kon. Besl. 13 Nov. 1923.

Kost- en Schoolgeld f1800.-, f2000.-

Tot heden slaagden:

	253	leerl. v. Eindex. H.B.S. 5-j. c.
In Juli 1924	24	„(v/d 24) „ „ „ „
In Juli 1925	21	„ („ 23) „ „ „ „

Bij de instelling van het School-Eind-
examen werd het Instituut WULLINGS
in 1921 aangewezen als een H.B.S. met
5-jarigen cursus overeenkomstig artikel
45-tredicies der Middelbaar-Onderwijswet

Voorschoten, Juli 1925.

De Directeur: H. WULLINGS.

HOUD: Comité „Pa van der Steur”. — De 13e Ned.
Jaarbeurs te Utrecht. — De Rassen van den Ind.
Archipel. — Op zoek naar Olifanten. — Van Week
tot Week. — Personeel van de Ind. Bladen: I.
Uit de Eur. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de
Chin. Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-
Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den
Verre Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van
2 tot 9 September.

Comité „Pa van der Steur”.

VERANTWOORDING

gelden ontvangen 12 Juni t/m ulto. Augustus
1925, ten behoeve der Oranje-Nassaustichting
van den Heer J. van der Steur te Magelang.

Ontvangsten.

door middel v. d. Girodienst	f 5008.75
contanten, postwissels, toezendingen per brief, persoonlijk afgedragen offten, w.o. van H. M. de Koningin, H. M. de Koningin-Moeder en Z. K. H. den Prins der Nederlanden	„ 4469.52
Na ulto. Augustus:	
Utr. v. O. en W.	f 140.35
H. C. de Gr. te A.	„ 13.51
Z., Den Haag	„ 5.—
	„ 158.86*

Totaal f 9637.13

Uitgaven.

dracht postwissel 10 Juli	f 6666.60
dracht p.-wissel 27 Aug.	„ 2600.—
kosten op deze wissels (tegenwaar- de); wegens administratieve werk- zaamheden; druk- en typewerk, port, reiskosten en cliché f 201.93	
nievelijk opgebracht ten valte v. h. Comité	„ 1.17
	„ 203.10
in kas ter nadere verevening	„ 167.43

Totaal f 9637.13

als opgemaakt door den Secretaris-Penning-
meester der Vereeniging Oost en West, tevens
penningmeester van het Comité „Pa van der Steur”

Dit bedrag zal worden afgedragen aan het hier
nede gevestigd zijnde Permanente Comité van bij-
den arbeid van Joh. v. d. Steur in Indië,
Douair, de Kock, Penningmeesters. Alexan-
straat 18.

VAN GULIK's Wijnhandel
 Ze Louise de Colignystraat 75 Telefoon 72523
 's-Gravenhage
 Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
 enz., van eerste klasse huizen

VOORBURG :: VIJF HEERENHUIZEN

Te Koop aan de Laan van Sevenstar of verlengde Julianastraat. Tien groote en kleine kamers. Voor en achtertuin. Verder alle gemakken. Directe verbinding met Den Haag, Noordwijk en Rotterdam.
 Koopprijs f 9500.— tot f 9800.—

Te bevragen op het werk en Oranjestraat 72 VOORBURG

Tandarts Dr. A. KERVEL
 Frederik Hendriklaan 45
 DEN HAAG TELEF. 50122
 Spreekuur 9-3
 Belangrijk verlaagd Tarief
 bij contante betaling.

**N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MI
 BRANDSTOFFENHANDEL**

DENNEWEG 67a
 DEN HAAG

TELEPHOON
 14427

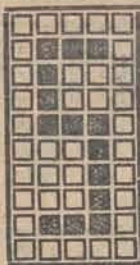
Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op **14427**.

A. SCHRÖDER & CO.
 Groenmarkt 25-26-28
 DEN HAAG

SLAAPKAMER-MEUBELN

CLOSET-STOELN
BIDETS
ZIEKEN-TAFELS

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Het goede publiek

(zowel junioren als volwassenen) kan thans in een passend milieu

Steno - Typen - Talen - Boekhouden

leeren aan het bekende Instituut

SCHOEVEERS

Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Nic. Witsenstraat 3, AMSTERDAM

en te zijnen overstaan nagezien en accoord bevonden.

Den Haag, ulto. Augustus 1925.

Ten overstaan van den Penningmeester voornoemd, (w.g.) VAN DER BRUGH.

De Gecommitteerden, (w.g.) VAN PESKI. (w.g.) HARSVELDT.

Gezien: de Voorzitter, (w.g.) W. SONNEVELD.

Het Comité uit de Vereeniging Oost en West tot inzameling van gelden ten bate der Oranje-Nassau-stichting te Magelang, hetwelk zich in Juni l.l. gevormd heeft ten einde tegemoet te komen aan den wensch van Pa van der Steur, om, ter gelegenheid van diens 60en verjaardag zijne stichting te willen gedenken, heeft hiermede zijn taak beëindigd. Mochten nog meerdere giften inkomen, dan zullen deze, gaarne aanvaard, worden afgedragen aan bovengenoemd Permanent Comité.

Een woord van hartelijken dank, ten slotte, aan allen die bijgedragen hebben tot het verkregen resultaat, dat schitterend genoemd mag worden.

De 13e Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht.

Der goede gewoonte getrouw heeft de Raad van Beheer der Jaarbeurs, welke van 8—17 dezer gehouden wordt, ook ditmaal de vertegenwoordigers der pers, ook de Redactie van het Kol. Weekblad, uitgenoodigd tot een vóór-bezoek op den dag vóór-afgaande aan de opening. Dit bezoek, plaats hebbende in de conversatie-zaal der Stichtsche Industriële Club (Jaarbeursgebouw) werd te 11 uur ingeleid met een rede van den Secretaris-Generaal, de heer W. Graadt van Roggen en heeft ten doel om de taak der verslaggevers te vergemakkelijken door het doen van mededeelingen en het verstrekken van gegevens.

Dit doel zal wel volkomen bereikt zijn; voor bijzonderheden omtrent de belangwekkende rede van den S.-G., welke tevens een duidelijk inzicht gaf in den algemeenen toestand van handel en industrie, moet evenwel naar de dagbladen worden verwezen. Alleen moge hierop deze uitzondering gemaakt worden, dat die rede gewag maakte van een streven om Utrecht als plaats der Jaarbeurs te doen vervangen door Amsterdam. Tot oordeelen onbevoegd, behoeft toch niet verheeld te worden, dat deze mededeeling een pijnlijken indruk maakte, waar algemeen erkend wordt dat aan het hoofd dier instelling eerste klasse menschen staan, die al het mogelijke doen om de inzenders te bevredigen en dat de organisatie uitnemend is.

De koloniale afdeling, ingericht door het Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut onder den Directeur Prof. de Bussy, is ditmaal iets kleiner dan ter vorige beurze, maar wat vooral de leden van Oost en West in Utrecht genoeg zal doen is de aanwezigheid van Boeatan met een collectie kunstnijverheid-artikelen, annex gelegenheid tot theegebruik; de rubriek „Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt” op blz. 6 hierachter bevat nadere bijzonderheden over haar inzending.

Onnoodig te zeggen, dat de ontvangst van de zijde van den Raad van Beheer zeer gastvrij en alleraangenaamst was.

Zooals reeds werd opgemerkt is de Koloniale Afdeling kleiner in omvang dan hare voorgangers.

Thans beslaat zij slechts ééne zaal aan de Vleestraat zonder de daaraan grenzende z.g. theesalons.

Wilt ge in alle opzichten tevreden zijn, koopt dan Uw

GOUD EN ZILVER

of brengt Uw Reparatiën bij W. K. POULUS

44 WESTEINDE 44 DEN HAAG - TEL. 33622

het sedert 1885 zoo gunstig bekend staande en vertrouwde adres.

2de Winkel: **BOEKHORSTSTRAAT 101a**

Let op het juiste adres

Is tot nog toe bij het samenstellen der Koloniale Afdeling de grondgedachte geweest in de plaats eene zoo volledig mogelijke collectie economische producten onzer Overzeesche gebieden uit te stellen, waarvan dan telkenmale een meer uitverkoren werden voor een uitvoerige handeling, waarbij het ontstaan en de toepassing ervan nader gedemonstreerd werden, thans is dit van afgeweken.

Ditmaal is een veel kleiner aantal, waarop bijzondere redenen de keuze gevallen is, ten gesteld.

Dagelijks is een ambtenaar van het Ministerie van Koloniën, de heer W. van der Worff, aanwezig van 9½—4½, tot het verstrekken van hand- adressen.

Voor het geven van technische, economische wetenschappelijke adviezen en inlichtingen worden dagelijks ambtenaren van de Afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut zitting genomen L. P. de Bussy; Dr. E. C. J. Mohr; Ir. W. Utermark).

Bovendien is de leider van den tot die Afdeling behorenden Inlichtingsdienst voor Betrekkende zoekenden in Ned.-Indië (de heer P. Honckhous) Dinsdags en Donderdags te spreken.

De z.g. leestafel moest ditmaal wegens plaatsgebrek opgeofferd worden. Hare plaats is gedeeltelijk expositie-ruimte geworden. Daar prijkt o.a. een model van een Vacuum-machine, zooals „Wolfschp” die ten behoeve der Ned.-Indische suikerindustrie bouwt.

Voorts bevindt zich daar eene door het Departement der Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië voor het Koloniaal Instituut vervaardigde maquette eener metrosyphon nabij Kepadang, waarboven zich een van hetzelfde Departement afkomstige reliefaard bevindt, voorstellende een deel der bevoeiing van het Madioen-kanaal. De uitvoering van zulke groote bevoeiingswerken worden door de suikerindustrie belangrijke dragers betaald; gevolg ervan is niet alleen, dat bodem voor suikerbeplanting geschikt gemaakt wordt, doch tevens dat voor de inlandsche bevoeiing eene groote landoppervlakte beschikbaar komt, waarop de natte rijstbouw gedreven worden.

Aan den tegenoverliggenden muur is een nieuwe economische kaart van Java, samengesteld door S. van Valkenburg van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, hangen, omgeven door eene groote collectie van eiland afkomstige hoeden, welwillend in bruik afgegaan door de firma Koopmans & Wieringa Dordrecht.

In het midden der zaal bevindt zich eene maquette de firma A. Faure & Cie., Limoges, vervaardigde ontvezelmachine, waarmee bast- en vezelplanten als de gedemonstreerde roselle (*Hibiscus sabdariffa* var. *altissima*) verwerkt kunnen worden.

Die roselle-vezel, nauw verwant met de Java-vezel trekt op het oogenblik in Ned.-Indië en in Nederland zeer de aandacht; eruit vervaardigde garens en weefsels, afkomstig van Ter Horst & Co. te Rotterdam, zijn mede aanwezig, alsmede groote monstervormen van het product 1ste en 2de kwaliteit, afkomstig van het Algemeen Proefstation der A.V.R.O.S.

Eenige transparanten leggen verder den nadruk op deze voor Ned.-Indië nieuwe economische mogelijkheden. Eene andere vezelstof, waarvoor de aandacht gevraagd wordt, is de Surinaamsche katoen, welk product den laatsten tijd in gunstigen zin zich doet spreken en waarvan onlangs een partij van eenige beteekenis werd verhandeld.

Wat de suikerindustrie betreft, wordt omtrent iets getoond van de voornaamste bijproducten en hunne verwerking (ampas — celotex; melasse — arak en spiritus; melasse — veevoeder).

Vooraf de bereiding van spiritus uit melasse ontdervindt momenteel in Amerika groote belangstelling met het oog op de behoefte aan brandstoffen voor motoren.

Het beste adres

voor de levering van Koloniale Waren en Comestibles is

P. VROLIJK, Haagschestr. 1

Scheveningen - Telefoon 52159

THUISBEZORGING ZONDER PRIJSVERHOOGING

MEISJESSCHOOL voor L. O. en (M.) U. L. O. der VEREENIGING VAN SPEYKSCHOOL

Van Speykstraat 34 - 's-Gravenhage

OPLEIDING voor H. B. S., Gymnasium en Lyceum. Aansluiting bij de 3e klasse H. B. S. uit de 3e Mulo-klasse. Opleiding voor Eind-Examen Mulo A en B. Prospectus en 12de jaarverslag op aanvraag.
Spreekuren op Maandag en Vrijdag van 3-4 uur.
De Directrice G. W. RUINEN.

Eene vrij uitgebreide monstercollectie krachteder voor allerhande vee en pluimvee, werd ingezonden door de Veevoederfabriek Perfect van Java.

De Propaganda Afdeling der Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië is aanwezig met een rijke collectie rubberfabrikaten, voor een groot deel van Nederlandschen oorsprong, welke uitstalling het doel heeft het gebruik van rubber in den ruimsten zin te propageren.

De Vereeniging voor de Theecultuur exposeert een aquarel en een grafiek welke een vergelijking maken tusschen thee en alcohol als genotmiddel en een propaganda-plaat welke betrekking heeft op het doelmatig zetten van thee.

De Chemische Fabriek „Industria” te Nijmegen, alle hande textiel-drijfriemen en -transportbanen met ongevulcaniseerde rubber impregneert, vertoont op aantrekkelijke wijze het verschil in verstand tegen slippin (op de riemschijf) tusschen Industria-riemen, gewone textiel-riemen en gewone lederen drijfriemen.

De N.V. Kunstnijverheidshandel „Het Klokhuis”, te Amsterdam is aanwezig met eene verzameling kunstnijverheidsvoorwerpen uit Ned.-Indië, voornamelijk doeken en vlechtwerk, welke allermintst behouwd moeten worden als ethnographische objecten, doch als voorwerpen, die door een inlandse huisnijverheid geregeld vervaardigd en hier lande geregeld betrokken kunnen worden.

De andere zijde der zaal is voornamelijk aan hout gewijd.

De Centraal Amerikaansche Houthandel J. Neijnes te Zeist demonstreert een aantal toepassingen van West-Indische houtsoorten (parket, verdelers, meubelen, étalage-opstanden), terwijl

N.V. Vereenigde Javasche Houthandel Maatschappij, Amsterdam, eene monumentale loopgalerij tentoonstelt welke van djati-hout vervaardigd is en de geschiktheid van dat hout voor de schrijn- en meubelmakerij demonstreert. Voorts wordt door de laatste firma ook op een andere toepassing van djatihout gewezen, n.l. het vervaardigen van vormen voor de zuivelindustrie.

Tenslotte stond zij in bruikleen een kleine collectie inlandse werktuigen af, welke gebruikt worden bij het vellen van djati-boomen op Java. Een klein statistiekje geeft een indruk van de wijze, waarop de export van leguanen-vellen van Java is toegenomen, terwijl dat product, nevens krokodillen- en een slangen-huid aanwezig is. De drie soorten huiden zijn op het oogenblik in Europa zeer „en vogue”.

Tevens moge hier gewezen worden op eene aanhoudelijke wijze samengestelde statistiek der 35 jaren 1923 voornaamste exportartikelen van Ned.-Indië, waarbij de suiker als gewoonlijk boem staat, dan volgen achtereenvolgens de pepermunt, de rubber, de tabak, de copra, enz. enz.

Comité van Uitvoering.

Dr. L. P. de Bussy, Directeur der Afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut, Voorzitter;

Th. van Voorthuyzen, Administrateur, Hoofd der 4e Afdeling van het Ministerie van Koloniën en Chef van het Kabinet des Ministers;

Mr. J. A. van Hasselt, lid van het Bestuur van de N. I. S. O.;

Mr. A. G. N. Swart, namens de Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië;

M. C. Koning, Directeur van de Stoomv. Mij. „Nederlandsche”;

W. C. Loudon, Voorzitter van de Vereeniging voor de Theecultuur in Ned.-Indië;

W. van der Worff, Commies op de 4e Afdeling van het Ministerie van Koloniën.

De Rassen van den Indischen Archipel.

In haar kinderjaren lijdt de wetenschap aan bijziendheid.

Niet het minst de anthropologie.

Blumenbach rekende de bewoners van Indonesië nog tot een van zijn rassen. Earl en Logan welen in het midden der negentiende eeuw reeds op de vermenging van negroïde en aziatische rassen. De Sarasins sloegen hun blik al verder om zich een knoopen verbindingen aan met Dravida's en Australiërs, terwijl Fritz Sarasin teruggaat tot den fossielen homo Wadjakensis.

De jongste anthropologen zijn echter genoodzaakt om meer dan een tiental „rassen” aan te nemen. Bennett Bean, Haddon en Dixon gaan ver van honk en zoeken hun verbindingen zelfs in West-Europa en Zuid-Amerika.

En terecht. Men scheen vergeten, dat de landmassa van Tasmanië tot Schotland en zelfs van Vuurland over de Behringstraat naar Kaap de Goede Hoop door geen enkele voor den mensch onoverkomelijke barrière verdeeld is en dat ze niet enkele eeuwen maar honderdduizenden jaren door menschen bewoond is geweest.

Het schemerlicht over de laatste periode geeft niet het minste recht om den geweldigen tijd van duisternis, die er aan voorafgaat, als een van onbeweeglijkheid te beschouwen. Ook toen dreef liefde en winzucht den mensch al evenzeer tot reizen en trekken als thans.

Doch wanneer Elliot Smith dan een greep doet en „de kinderen der zon” wereldreizen laat maken als kolonisten en godsdienststichters, schrikken we terug voor zijn veronderstellingen, omdat we gekluisterd zitten in het enge hokje der geschiedenis, waarbuiten deze tochten vallen.

Als Bennett Bean aan den opbouw der Filippijns' verschillende Europeesche volken laat deelnemen, durven we de stoutheid van zijn visie niet aan. Dat de Spanjaarden naar de eilanden der bedelaars getrokken zijn lijkt ons reeds een bravourstukje. Doch dat de Iberiërs in de praehistorie dit zouden hebben durven hestaan, evenals West-Europeanen via Siberië, wil er bij ons niet in. En dus ook niet de consequentie, dat het meest vooraanstaande deel der Indonesiërs aan ons Westerlingen nauw verwant is.

Toch zullen we ongetwijfeld nog heel wat familie in verwijderde uithoeken der aarde erkennen moeten.

Men vergeet, dat in de kleine groepen van den voortijd de komst per éénboomer van enkele individuen een radicaler evolutie ten gevolge kon hebben als thans slechts door een massa van duizenden immigranten mogelijk is.

Bovendien zijn we wantrouwend tegenover alle groote bewegingen, die buiten de oogen der wetenschap in historische tijden hebben plaats gehad.

Wanneer Legendre ¹⁾ meent, dat het blanke ras een belangrijk aandeel gehad heeft aan het ontstaan der Chinezen en wijst op „deux types nettement différenciés s' isolant de la masse: le type aryen ou assyroïde et le négroïde, généralement de petite taille. Quant à la race, dite „jaune”, aucun doute qu' elle est issue d'un métissage qui se perpétue depuis des siècles, des millénaires plutôt: d'ou la polymorphie et la polychromie actuelles si accusées”, dan is er van onzen twijfel nog niet het kleinste stukje uit den weg geruimd. Maar wanneer hij wijst op de heerschappij in China door de „blonde” Hunnen omstreeks 300 jaar na Chr. en vertelt, dat die blanke beheersching duurde tot het eind van onze middeleeuwen, dan denken we onwillekeurig aan den duim van den geleerde.

We klampen ons immers wanhopig aan die paar

¹⁾ A. F. Legendre, Les Races d'Extrême-Orient; Revue anthropologique avril-juin 1925.

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U

tegen **concurrerende prijs** prima kwaliteit **Melk** en **Zuivelproducten**. Probeert U eens onze **Prima Roomboter**, de kwaliteit zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch aan huis bezorgd.

KWEEKERIJ „ALPINA” WASSENAAR

KWEEKERIJ „ALPINA”

RAAPHORSTLAAN - WASSENAAR

Speciale cultuur van **Alpen- en Rotsplanten**

CIVIELE EN MILITAIRE **INDISCHE UITRUSTINGEN**

Witte Pakken f 9.50 en hooger

HET UITRUSTINGENHUIS DEVENTER TEL. 400

Geïllustreerde Catalogus op aanvraag zonder eenige verplichting

Laat U **voordeelig installeeren** door

P. B. v. MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12 DEN HAAG Torenstraat 5 TELEFOON 12898

BEDDEGOED Gegarandeerd zuivere vulling

Ruime keuze **KARPETTEN**

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

J. ZUIDERWEG

Nicolaistraat 37 's-Gravenhage

ELECTRO-TECHNISCH BUREAU

Levering en plaatsing van Haarden, Kachels, Fornoizen, enz.

Aanbevelend J. ZUIDERWEG

Maison H. SIMONS
's-Gravenhage.

MANTELHUIS
HEULSTRAAT 13, n. „Oost en West”

JAPONNENHUIS
NOORDEINDE 17a

Uitsluitend betere Confectie
Voordeelige prijzen!

Cursus Boekhouden M.O.

Bij voldoende deelname **Mondelinge Cursussen** te 's-Gravenhage, Deventer, Tilburg, Roermond en elders ter opleiding voor de examens in 1927. Ook schriftelijke lessen. Inlichtingen en inschrijvingen bij het **Haagsch Instituut voor Handelsopleiding, Azaleastr. 51, 's-Gravenhage.**

MAISON DROUOT
Fred. Hendrikl. 85
Telefoon 52379
DEN HAAG

Woning-Inrichting

Beleefd noodigen wij U uit tot een bezoek aan onze Magazijnen en Modelkamers

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau „NABA”

Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

Het goedkoopste adres voor Complete Meubileeringen

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

Verzendingen door geheel Neaerlana, Oost- en West-Indië

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

POSTZEGELEXPOR

D. W. BRANTSSEN
Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529

Zichtzendingen uitsluitend volgens mancolijst. Verlangt vanaf September a.s. mijn gratis maandel. Offertenblad met vele gelegenheidsaanbiedingen.

DAMES-

HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT
Heilgymnastiek - Massage
Diverse methoden van geneeskrachtige baden
Voorkoming en opheffing van obstructie bij de periodieke circulatie

HUIZE „ILEX” (— bij de —) RIJSWIJK
HOORNBRUG

Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak
Directie: HAGE
Telefoon RIJSWIJK 156

ANNO 1674
MAATSCHAPPY TOT EXPLOITATIE VAN DE
STOOMWASSCHERY
“BYVOET & ZON”
BLOEMENDAAL
TEL. 22016.

eeuwen geschiedenis vast, al laat deze ons over drie kwart van de aardoppervlakte vrijwel in het duister.

De anthropologie is bezig zich uit de windselen der geschiedenis te bevrijden en beziet de volken niet meer uitsluitend in hun eng milieu van plaats en tijd. Maar beschouwt hen steeds meer als deelen van de geheele menschheid, die na honderduizenden jaren van intensieve kruising, men moge dan een voorstander van monogenesise of, met Maurus Horst, van polygenesise zijn, niettegenstaande alle verschillen van eenheid vormt, zoodat in iedere groep ver verwijderde raselementen tegenwoordig zijn. Misschien zal ze eens zelfs tot de conclusie komen, dat ook de kleinste groep, al moge ze nog zoo homogeen schijnen, een tjampoeran is. En dat men met het woord „ras” zoo voorzichtig moet wezen, dat het de voorkeur verdient het uit het woordenboek der wetenschap te schrappen.

„n Stap daartoe draagt bij het dezer dagen bij J. M. Meulenhoff te Amsterdam verschenen werkje van Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan: De Rassen van den Indischen Archipel, dat juist door zijn beknoptheid en overzichtelijkheid een bewijs levert, hoe eng onze gezichtskring over het ingewikkelde rassenprobleem, in het bijzonder dat van den Indischen Archipel, nog is en hoe vaag we de omtrekken nog steeds waarnemen.

We nemen diepgaande verschillen waar bij twee individuen van denzelfden stam en overeenkomstige typen bij volksstammen, die op duizenden K.M. afstand van elkaar leven. Terwijl er gelijkenis bestaat tusschen Malagassen en Polynesiërs, heeft Crawford nog steeds gelijk, die vreesde, dat „the origin of the nations which inhabit the Indian islands seems buried in unfathomable obscurity.”

„Onze kennis omtrent de anthropologische samenstelling der inlandsche bevolking is nog slechts een fragmentaire,” zegt de schrijver en legt hierbij den vinger aanstonds op de wondeplek; „in groote gebieden werd nog volsrekt niet onderzocht, of wel die onderzoekingen hadden plaats door daarvoor onvoldoend onderlegde personen, door onderzoekers, die de methoden van onderzoek niet voldoende beheerschen. Bovendien is het materiaal van onderzoek niet steeds met voldoende kritiek en op zorgvuldige wijze verzameld geworden.” M.a.w. we weten over de rassen van den Indischen Archipel bijna niets en wat we meenen te weten staat nog lang niet vast. Deze verklaring van wetenschappelijke te kort schieten van Nederland als koloniseerende mogendheid door een onzer eerste anthropologen afgegeven, lijkt weinig minder dan een aanklacht. Doch de schuld ligt voor een belangrijk deel aan den kant der anthropologie zelf, moeten we er aanstonds bijvoegen.

De kaartjes uit Bylmer's werk over N. Guinee verduidelijken de lacunes op treffende wijze. Toch is daar de laatste jaren door ons onder presie van het buitenland nog al wat gedaan. Hetgeen voor de rest van Indonesië jammer genoeg maar zelden kan worden gezegd. Voor de andere eilanden zullen enkele gekleurde plekje de leegheid der groote witte vlakken nog meer doen uitkomen.

Martin heeft door zijn nauwgezette onderzoekingen aan levend materiaal, neergelegd in zijn „epochemachende” arbeid over de oerbewoners van het Maleische schiereiland, door Kleiweg de Zwaan voor Nias nagevolgd, de anthropologie van Indonesië een krachtigen stoot vooruit gegeven. Die geweldige arbeid bestreek echter slechts een groepje van luttele tientallen personen, zoodat het anthropologisch onderzoek der bevolking van den Indischen Archipel den indruk maakt van een „mer à boire”.

„Anthropologische onderzoekingen op ruime schaal in den Indischen Archipel verricht, maar dan door geoefende personen, welke de methode

van onderzoek zich terdege hebben eigen gemaakt en beheerschen, zullen ongetwijfeld tot een inzicht in de ras-samenstelling der bevolking onze Oost kunnen leiden”, meent deze strijder meer licht in de Indonesische rassenduisteris zijn groot optimisme.

Voorloopig echter behoort dit nog tot de wenschen.

De nieuwere anthropologen als de Sarasins, Dixon en Dixon zoeken met hun reflectoren den zon wel stoutmoedig af. Maar het lijkt of de veelheid der door hun verwerkte gegevens niet overeenstemming is met het gedurfde van hun conclusies. De raad van Martin, dat de anthropologie van Indonesië voorloopig slechts gediend kan worden door nauwkeurige detailstudie en niet door gehypothetiseer, schijnt na twintig jaar vergezichtenveld. Doch om dit goed te kunnen overzien zijn scherpe oogen noodig. Jammer genoeg is anthropologie van Insulinde nog vrijwel blind haar oog wordt zoo weinig geoefend, dat er, de kregen resultaten gedurende de laatste tien jaren in aanmerking genomen, weinig hoop is verheldering.

DIO NIJESSEN

Op zoek naar Olifanten.

Olifanten gaan bekijken, zooals een ander broedplaatsen van waterhoentjes of reigers kijken in de vacantie, is een ontspanning van zeldzame soort. Men komt er niet zoo gemakkelijk toe: vooreerst moeten de dieren niet te ver weg huizen, omdat anders de vacantie gedeels weggaat aan de heen- en terugreis.

De heer H. J. V. Sody heeft het best getroffen de Lampongs (Zuid-Sumatra), nu hij erop vogels en zoogdieren in hun omgeving waar te nemen. Hij ging niet op jacht, niet schieten, en geeft aan zijn verhaal iets sympathieks. „Het verstaande bevat uitsluitend mijn persoonlijke fanfanten-ervaring,” zoo begint hij zijn opstel in Juni-aflevering van het boschbouwkundig tijdschrift Tectona (Archipel-drukkerij, Buitenzorg).

Die olifanten-ervaring is ook voor hen, die aan boschbouwkunde doen, heel aardig; de enige menschen in ons land die olifanten in 't hebben gezien, zullen, het artikel lezende, velen zich herinneren uit dien goeden tijd. Het ver speelt aan de Semangka-baai, dus heel in het van de residentie en 15 K.M. het land in; het zelschap bestond uit den heer Sody, den kapala Beloeng, een betrouwbare kerel, den kapala Goenoeng Doh en drie Lampongers om de eetwaren en het kampeergoed te dragen, want het gezelschap zou eenige dagen onderweg blijven.

Wie hier reist gaat te voet, vervoermiddelen er niet, bruggen ontbreken, gevallen boomstammen blijven liggen; de bosschen in deze streken zijn vele plaatsen zóo open, met weinig ondergroei, men goed moet opletten om niet de richting te verliezen. Kampongs waren er heelemaal niet hier en daar een ladang, onbewoond. Een kilometer voorbij Goenoeng Doh vindt men de eerste kenen van olifanten, de „hoopjes”, door Sody de accuratesse van den natuuronderzoeker beschreven; hij vindt ze „van bepaald overdreven afmeting”. Dan „een eindweegs verder een door olifanten omgehaalden boomstam, later vele, bij honderden duizendtallen. De dikte van deze stammen draagt tot 25 c.M. middellijn op 1 M. boven den grond. De meesten zijn ontworteld, andere vlak bij den grond afgebroken.”

De sporen van de dieren, dus de indrukken in den modderigen bodem, bleken 40 bij 45 c.M. groot, vele waren 40 centimeters diep in den grond

Dansinstituut J. HOVERS
GOUDENREGENSTRAAT 170
De moderne dansen in 6 lessen
Spreekuur dagelijks van 8-10 uur n.m.

Schoen-Magazijn PAANAKKER

Alléén ZOUTMANSTRAAT 43 - Den Haag

TELEFOON 30869

LINNEN- EN TENNISSCHOENEN

rukt. Ook Sody heeft waargenomen, dat deze kossen tegen hellingen van 45° opklauteren.

De ladings in deze streek, de beplante stukken grond, dragen koffie- of peperstruiken; alles is erg overwoerd; soms een huisje, naar Lampong adiat hoog, op eenige dikke palen, onbewoond, alleen dienend tot verblijf in de tijden van pluk. De koffietuin was grootendeels platgetreden, olifanten eten niet deze bessen, en van de beide huizen waren de daken grootendeels afgetrokken. Dit is pure balddadigheid, „al spelende” vernielen de dieren wat zij tegenkomen en het dakmateriaal lag overal verspreid.

Na vele bladzijden met onaangenaams in soorten, de vele omgehaalde boomen, de steile hellingen, de modder, de bloedzuigers, komt de eigenlijke ontmoeting, eerst met één: „25 meter van me af staat een reusachtige olifant, dwars voor me. Ik schrik...” zeer vergefelijk! Op eens is hij weg, volkomen onhoorbaar verdwenen. Bij een muis laat hij iets er zich denken dan bij een olifant, maar staat er. En dan de ontmoeting met den geelsten troep, „6 stuks, 5 koeien en een kalf. Ze zijn eigenlijk niets. Maar de dieren zelf zijn mooi. Zo iets geweldigs had ik mij niet voorgesteld. Er zijn 3 reuzen bij en die zijn grooter dan al de dieren, die ik ooit opgezet of in gevangen staat zag. Hun grootte is de eerste en voornaamste verrassing. Hun schatting is moeilijk, maar ik constateer, dat bijna rechtop onder hun buik zou kunnen doorlopen (dus 1.50 M.) en dat hun lichaam aanmerkelijker hooger is dan deze afstand van den grond (dus 1.75 M.). Totaal 3.25 M.” Mag de schatting juist heeten, dan waren 't groote dieren, want 3 meter is voor een volwassen olifant een knappe maat.

Wat ze deden? „Eigenlijk alles hoogst onbelangrijk.” De opmerking is kostelijk. „De heele troep maakte zoo een vrij stommen indruk, zooals ze daar doelloos stonden, nauw oopen, bijna tegen elkaar aan, niets bemerkend van menschen, die zoo dichtbij waren. Zoo stond ik daar en overpeinsde onder daarvan, zoo kalm aantekeningen schrijvende, vóór een van de machtigste en meest interessante diersoorten die de wereld bevat, toen peens, zonder aanleiding, er beweging kwam in den troep en ze in vollen ren de nabijgelegen struiken in braken, met het gewone donderende geraak...”

Tot slot des schrijvers vraag „of men, in het bosch wonende, er niet in zou kunnen slagen om vriendschap te sluiten met zulk een kudde wilde olifanten.” Pourquoi pas? Ons dunkt, dat de heer Sody al een goed eind op weg was toen hij, „kalm aantekeningen schrijvende”, vlak naast deze hoogden van drie meter 25 (welk een voortreffelijk sporter!) stond te peinen. Dat de dieren sprake waren en daardoor „een vrij stommen indruk” maakten, willen we niet tegenspreken. Waarschijnlijk hadden ze nooit zoo iets gezien.

SN.

Van Week tot Week.

1-7 SEPTEMBER.

Ned.-Indisch Landbouw Syndicaat †. In verband met de oprichting te Batavia van het Algemeen Landbouw Syndicaat zal het eens zoo machtige Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat (Voorzitter Mr. A. van Gennep) tot liquidatie overgaan.

Indisch Adviesbureau. Het adviesbureau voor Indische aangelegenheden „Advia”, waarin zitting hebben de heeren E. H. Carpentier Alting, Mr. A. A. Galstein en Prof. Ir. C. C. Weys, is den 1en Sept. te 's-Gravenhage geopend. Het bureau wil een raadgever en vraagbaak zijn voor hen, die uit Indië komen en voor hen, die er heen denken te gaan, op technisch, landbouwkundig, financieel en juridisch gebied.

Vliegvergunningen. Volgens Aneta (Batavia 4 Sept.) maakt de Ind. Regeering bezwaar tegen het verleenen van vliegvergunningen, zoolang de re-

geling betreffende het keuren van personen en toestellen ontbreekt.

Residenten met pensioen. De Preangerbode meldt dat de residenten van Soerakarta (J. H. Nieuwenhuys) en Djokjakarta (L. F. Dingemans) in het voorjaar den bestuursdienst met pensioen verlaten.

Tekort aan ingenieurs? De Staatsspoor verlangde, ter voorkoming van 't tekort aan ingenieurs, de afloopende contracten met de buitenlandsche ingenieurs met drie jaar. (Aneta, 4 Sept.)

Bevolkingsrubber. In de Westerafd. van Borneo is de uitvoer van de bevolkingsrubber sinds 1919 verzevenvoudigd. De ondernemingsrubber bedraagt slechts vier procent van den totalen uitvoer.

Voor de cycloonramp. Aneta seinde dd. Batavia 4 Sept. dat in Indië een Japansch comité is opgericht ten bate der slachtoffers van de cycloonramp, en een dag later, dat het Smeroe-fonds f 50.000 voor hetzelfde doel heeft overgemaakt.

Directeur van O. en E. Den heer J. F. W. van der Meulen, directeur van het Departement van Onderwijs en Eeredienst, wordt 2 December op zijn verzoek eervol ontslag verleend, onder dankbetuiging voor de bewezen diensten. (Aneta, 1 Sept.)

De havenstaking te Semarang. Meldde een Aneta-telegr. van 1 Sept. dat de staking bij het Prauwenvoer te Semarang aan het verlopen was, er aan toevoegend: 250 man van het oude personeel hebben zich aangemeld, de prauwvoerders zijn niet weer in dienst teruggenomen, een telegr. van den 3en d.a.v. luidt: De staking te Semarang is opgeheven.

Typografenstaking te Soerabaja. Een algemeene werkstaking is den 1en Sept. uitgebroken bij de Drukkerij voorh. G. C. T. van Dorp en Co. te Soerabaja; oorzaak: loonkwestie.

De Gouverneur-Generaal naar Sumatra. Aneta seint dd. Batavia 7 Sept.: De gouverneur-generaal is naar Sumatra vertrokken; Hr. Ms. De Zeven Provinciën begeleidt den landvoogd op diens reis.

De Indische leerstoelen te Utrecht. Het Ned. Staatsblad no. 365 bevat het Kon. besluit van den 25sten Augustus, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Fonds ten behoeve van de Indologische studiën aan de Rijksuniversiteit te Utrecht als bevoegd om bij de faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht bijzondere leerstoelen te vestigen, opdat door de daarvoor te benoemen hoogleeraren onderwijs worde gegeven in de navolgende vakken:

- I. Faculteit der rechtsgeleerdheid:
 - a. het staatsrecht der Nederlandsche Koloniën en het administratief recht der Nederlandsche Koloniën;
 - b. het adatrecht van Nederlandsch-Indië;
 - c. het Nederlandsch-Indisch burgerlijk recht, handelsrecht, strafrecht, burgerlijk procesrecht en strafprocesrecht;
 - d. het buitenlandsch koloniaal recht;
 - e. de tropische staathuishoudkunde.
- II. Faculteit der letteren en wijsbegeerte:
 - a. de volkenkunde van Nederlandsch-Indië en de Javaansche taal- en letterkunde;
 - b. de Maleische taal- en letterkunde;
 - c. andere Indonesische talen en hare letterkunde;
 - d. de kennis van den Islam en zijne instellingen;
 - e. de geschiedenis van Nederlandsch-Indië;
 - f. de vergelijkende koloniale geschiedenis;
 - g. de archaeologie van Nederlandsch-Indië.

De curatoren van bovengenoemd Fonds hebben tot bijzondere hoogleeraren benoemd de navolgende heeren:

Mr. I. A. Nederburgh, oud-voorzitter van het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië, oud-directeur van justitie, tot hoogleeraar in het staats- en administratief recht der Nederlandsche koloniën en adatrecht. — Mr. B. Heyman, oud-raadsheer in het Hooggerechtshof van Ned.-Indië, tot hoogleeraar in het Ned.-Indisch burgerlijk en handelsrecht. — Mr. F. J. H. Cowan, oud-directeur van Justitie, tot hoogleeraar in het Ned.-Indisch burgerlijk procesrecht. — Mr. G. J. Nolst Trenité, oud-subst.-officier van Justitie in Ned.-Indië, oud-adviseur voor agrarisch-rechtelijke aangelegenheden, tot hoogleeraar in 't Ned.-Indisch straf- en strafprocesrecht en het Ned.-Indisch agrarisch recht. — Dr. F. C. Gerretson, tot hoog-

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen; kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 34947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

N.C. HOOGTEIJLING

van Noord tot Zuid van West tot Oost

VERMUUZINGEN
OVER DE GEHEELE WERELD
225 VAN BLANKENBURGSTR. 109

BERGPLAATS
VOOR
INBOEDELS
OPSLAG-BAGAGES

TELF. 32615

WINKEL VOOR DE BEHANGERIJ
Frederik Hendriklaan 283
TELF. 50910
DEN HAAG

Opl. v. Onderwijzer(es) Spoedcursus (Ex. 1926)

Aang. voor den cursus aanv. 1 Sept. a.s. bij den Directeur der Haagsche Normaallessen **Beeklaan 445**
DEN HAAG

P. WILLEMSE, Koningsplein 2. Telefoon 30942

Haagsche Normaallessen

Beeklaan 445 - Den Haag
Opl. voor Onderw.(es)

Leerlingen voor de 2e en de 3e klasse kunnen zich aanmelden bij den Directeur P. WILLEMSE, Koningsplein 2, Telefoon 30942.

't SPORTHUIS
GRAVENSTRAAT 1 opp. Bonneterie
THE HAGUE TELEF. 16606

HABERDASHERY
EXCLUSIVELY ENGLISH
RAINCOATS FOR
LADIES AND GENTLEMEN
SPORTCLOTHING
RIDING BREECHES
PLUSFOURS
PULL OVERS

Boorden

KULK & KRAMER NIEUWE REMINGTON
Kantoormachines PORTABLE
PAPESTR. 1b. TEL. 11701 MODEL 1925
DEN HAAG BREEDE WAGEN
STERKE UITVOERING
FL. 175.00

Verzending naar Oost- en West Indië onder garantie

FRANS WALLAT
BONTWERKER
ATELIERS VOOR FIJNE PELTERIJEN
KETINGSTRAAT 2A TELEFOON 10219
'S-GRAVENHAGE

C. C. BORSTEN DEN HAAG

Drogisterij „Het Gouden Kruis”

Joan Maetsuyckerstraat 177 - Den Haag - Tel. 71924

Specialiteit in Verpakte Geneesmiddelen

Groote sorteer. Kruiden en Ziekenverplegingsartikelen
Wasch- en Poets-Artikelen. Kwasten en Borstelwerk

Alle soorten Recepten worden aangenomen.

EXPORT naar INDIË VERPAKKING ONDER GARANTIE

Haarlem en Omstreken.

Fa Th. A. KLINKHAMER

APOTHEKER

KONINGINNEWEG 69, hoek Jordensstraat - HAARLEM

TELEFOON 1596

Allop. en Homoeop. Geneesmiddelen

Verbandstoffen, Specialité's

Bronwateren (Natuurlijk en Kunstmatig)

Zeer spoedige bezorging

VERZENDING NAAR INDIË ONDER GARANTIE

Heemstede wonen

(lage belasting)

Vraagt Woninggids aan:

HEEMSTEDE'S WONINGBUREAU

Corns. L. KWAK

Makelaar

Kantoor: HEEMSTEEDSCHE DREEF. Tel. 28236

Tramhalte Blauwe Brug.

Bouwterreinen Villa's - Heerenhuizen

Koopers of Huurders geen kosten.

HET IS VAN BELANG

bij het aanschaffen van een kledingstuk zeker te kunnen zijn, dat men de volle waarde voor zijn geld ontvangt.

Wij staan borg voor de prima kwaliteit en onberispelijken Pasvorm voor ieder figuur onzer 1ste klas Engelsche Gemaakte Heerenkleding

DE RECOMMANDATIE BEWIJST HET

*Het Londen
Koninkrijk*

Plein 35 vo de Tempelstr. HAARLEM
TELEFOON 1265

Even goedkoop als confectie doch gelijkstaand aan beter maatwerk

The Perfection of Ready to wear clothing.

Geen Filialen te Den Haag

Official **Ford** Dealer

THE UNIVERSAL CAR

Reinkenstraat 1 K Garage „Hamim”, H. Wegerif Den Haag, Tel. 34215

Service - Automobielen-Onderdeelen

leeraar in de oudere en jongere geschiedenis van Ned.-Indië en vergelijkende koloniale geschiedenis, benevens in de vergelijkende volkenkunde van N.-I. — Prof. dr. J. H. T. Kohlbrugge, buitengewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, tot hoogleraar in de vergelijkende volkenkunde van N.-I. — Prof. mr. J. C. Kielstra, hoogleraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen, tot hoogleraar in de tropische Staatshuishoudkunde. — Dr. L. P. de Cosquino de Bussy, directeur van de afdeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam, tot hoogleraar in de tropische staatshuishoudkunde, bijzonderlijk tot het geven van onderwijs in de kennis van de tropische culturen. — Prof. C. Spat, docent in het Maleisch aan de Ned. Handelshoogeschool te Rotterdam, en in het Mohammedaans recht aan de Hoogere Krijgsschool, tot hoogleraar in het Maleisch. Zoolang de leerstoel van de volksinstellingen van den Islam niet definitief bezet is, zullen de betreffende colleges voorloopig door Prof. Spat worden waargenomen. — Prof. T. J. Bezemer, hoogleraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen, tot hoogleraar in het Javaansch.

Als lector van de stichting zijn belast met het houden van wetenschappelijke voorlezingen: de heer Mas Pryohoetomo voor de praktijk van het Javaansch en de heer B. Alkema, docent aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer, voor het Soendaneesch.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Boeatan ter Utrechtsche Jaarbeurs.

In dezelfde hoekzaaltjes, waar „Boeatan” in 1923 ter Utrechtsche Jaarbeurs hare schatten van Indonesische kunstnijverheid exposeerde, wordt ook nu weer door haar, van 8—17 dezer, een keurverzameling van weefsels, batiks, vlecht- en ander handwerk uit verschillende oorden van den archipel, langs de wanden, op de planken boven de deuren en op de tafels, ja zelfs langs den luifel van de geïmproviseerde „warong” ten toon gesteld. Dit alles trekt terecht de levendige belangstelling der Jaarbeursbezoekers, die al uit de verte afkomen op den eetlust verwekkende geuren der Indische gerechten. Want in bovengenoemde warong worden door Javaansche kokki bissa, onder toezicht van deskundige Utrechtsche dames, die niet minder toewijdingsvol zijn dan de Haagsche Boeatan-propagandisten, de echte nassi goreng, bamie, gado-gado en kwee-kwee opgediend. Zelfs totoks (zij, die niet in Indië geweest zijn) laten zich verleiden van deze lekkernijen te proeven, wat hun niet slecht bekomt, want meermalen komen zij terug, ook omdat de Java-koffie en -thee, op Indische wijze bereid, hun zoo buitengewoon goed smaakt. De gediensdige dames komen soms handen te kort en verheugen zich intusschen op een eventueel batig slot van hare onpaatzuchtige bemoeiingen ten bate der Indonesische kunstnijveren.

De weg langs de maag naar de liefde voor het Indisch handwerk blijkt ook in Utrecht doeltreffend te zijn, want de meesten dezer gastronomen laten met welgevallen het oog weiden over al het moois, dat hen omringd en verzuimen niet inlichtingen en uitleggingen omtrent het hun vreemde te vragen, hun bewondering te uiten en daarvan soms ook praktisch blijk te geven door het aankopen van het een of ander stuk, dat hen bijzonder aantrekt, daardoor beantwoordend aan Boeatan's streven: die kunst en daarmee het Oostersche volkskarakter nader tot den Westering te brengen om er onderlinge waardeering door te kweken. Is goed dat voortdurend hier en daar, zoowel in ons land als daarbuiten, dergelijke tentoonstellingen gehouden worden en 't doet verblijdend aan, dat op dezelfde Jaarbeurs te Utrecht, in Boeatan's onmiddellijke nabijheid, nog een kleine, uitgezochte verzameling Indische kunstnijverheid te bewonderen valt, door het Amsterdamsche „Klokhuis” daar opgesteld.

Terecht merkte Prof. de Bussy, bij zijn rondleiden der pers door de Afdeling van het Koloniaal Instituut op: dat het geen gemakkelijke taak is, om bij het Nederlandsche publiek waardeering op te wekken voor deze Indische kunst.

Onbekend maakt onbemind. Maar dank zij vele onafgebroken pogingen, is in den laatsten tijd toch toename van belangstelling merkbaar.

Het jongste Djawa-nummer.

Van dit zoo goed geredigeerde tijdschrift van het

Garage JANSEN, Wassenaar

135 Rijksstraatweg 135

Tel. KIEVIT (Haag) 562

Service and Filling Station

Java-instituut, onder redactie van Prof. Dr. R. Hoesein Djajadiningrat, J. Kats, S. Koperberg en Soeriadiradja, verscheen onlangs de 3e—4e aflevering van Mei—September in één, bevattende het verslag van het Congres van 24—27 Dec. 1924. Djocdja gehouden, met fraaie illustraties, nog scheidene belangrijke bijlagen, o.a. een verhandeling van H. O. over „Javaansche Cultuur in Javaansche scholen”, waaraan wij met instemming het volgend ontleenen:

„Op de vraag van het „Java-Instituut”: „Op welke wijze kan bij de opvoeding van de kinderen de inheemsche cultuur meer tot haar recht komen?”

is natuurlijk het naastbijliggend antwoord: Door onderwijs te baseeren op de javaansche cultuur, zoover deze ervoor geschikt is, waartoe het eursche onderwijs, gestut op de veel langere ervaring behulpzame hand moet bieden wat betreft methode, organisatie en praktijk, in overleg met Javanen, trotsch zijn op hun eigen cultuur en deze wel aan westersche civilisatie willen zien aangepast, maar door haar verdrongen.

Dat de javaansche cultuur geschikt is, om als basis voor de opvoeding te kunnen dienen, hoeft hier verder uitgevoerd te worden; zij heeft m.i. ook om de groote massa van het volk een beschaving tot stand te brengen, die zeker niet onderdoet voor de beschaving der gelijkstaande klassen van europeesche naties. De omgangsvormen binnen de familie en met de menschen, ook onder de tani's in de kleinste, en gelegen dessa's eens heeft gadeslagen, zal het mij eens zijn.

Deze beschaving, die zich uit in de op de oude tradities gegronde hoffelijkheid en manieren, gaande honden, is meer de taak van de ouders dan van de school; er kan echter ook in de school op geleet worden, dat deze vormen in de verhouding tusschen leeraar en leerling, en tusschen de leerlingen onderling, niet veronachtzaamd worden.

Voor de opvoeding in de school, voor het onderwijs komt m.i. hoofdzakelijk in aanmerking dat gedeelte der javaansche cultuur, dat zich uit in de volkskunst en daarvan weer, ook voor het dessa-onderwijs, de gende takken: teekenkunst, literatuur, zang, dans, ziek.

Teekenkunst.

Dat de teekenkunst het javaansche volk misschien veel meer in vleesch en bloed zit dan ons hedendaagsche Europeanen, meen ik te mogen afleiden uit de batik-kunst en de wajang-teekeningen. Indien teekeningen worden gegeven, zouden de voorbeelden ervan worden genomen uit de batik-patronen en de wajang-figures. Wat de batik-patronen betreft, zoo is mij reeds door den heer Kats met zijn patronenboekjes een begin gemaakt; dit begin moet verder worden uitgebouwd; de ingewikkelde patronen moeten haar enkele, eenvoudige bestanddeelen worden afgevat (zie het boek van Jasper en Mas Pirngadie), ten weer samengesteld worden, en de leerlingen ten leeren, zelf te combineren. Het goed kleuren der teekeningen is wenschelijk; goed geslaagde teekeningen dienen in de school te worden opgehangen.

Hetzelfde systeem zou moeten worden toegepast op de wajang-figures. Zij moeten in de voorbeeld-boeken eerst in haar enkele bestand- en onderdeelen worden opgelost, en weer samengezet. Goede, juiste voorbeelden, zooals in het „Dara Bharata” van de Commissie v. d. Volkslectuur, moeten in iedere school aanwezig zijn. Wenschelijk is ook het leeren samenstellen der wajang-figures tot levendige groepen, zooals bij de teekeningen van „Wajang Poerwa” is geschied.

Literatuur.

Ook in ons europeesch lager onderwijs eindigt de studie van onze eigen taal met leesboeken, waarin ken uit de beste bestanddeelen onzer eigen literatuur zijn opgenomen. Ik weet niet, hoe ver wij in Javaansche desza-scholen stukken uit „Sedjarah Melayu”, „Hikajat Sang Sembah”, „Bostan Alsatin”, „Seri Rama” enz. Enkele werken der maleische literatuur zijn door het engelsche gouvernement uitgegeven speciaal voor het gebruik in deze scholen. Indien iets hier nog niet is geschied, zou het dan niet wenschelijk zijn? Er moet echter voor gezorgd worden, dat verhalen, waaruit de stukken worden gekozen, voor het zoo zeer bescheiden beursje van een inlandischen leerling, of ten minste voor de schoolbibliotheek toegankelijk zijn. Ook wajang-lakons zijn misschien wenschelijk, om stukken eruit in zoo'n leesboekje over te nemen. — Aangezien de javaansche literatuur

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning dan Stoffeeren en Meubileeren door

H. FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568

Blijvende Haargolving

nu f 1.25 per wikkel

uitgevoerd door den

Nestlé-Specialist OTTO TÄRRE
Prinsstraat 4a DEN HAAG Telefoon 10966

een groot gedeelte in dichtmaat is vervat, dienen ook de beste werken in dichtvorm een aantal stukken worden overgenomen, om daarmee gelegenheid te worden tot beoefenen van het „tembang“ van de verschillende versmaten; het juiste en goede voordragen van de oude en nieuwere dichtwerken behoort tot de Javaansche cultuur.

Zang.

Dat de Javanen anders zingt dan wij Europeanen, zal iedereen toegeven, die eens Javanen heeft hooren zingen. Wij leeren in Europa op school geen Javaansche, Chinese of andere voor ons oorspronkelijke liederen zingen, maar enkel Europeesche. Met uitzondering van enkele hollandsche nationale liederen, indien zulks noodig wordt geacht, zouden de zanglessen moeten bevatten zuiver Javaansche muziek.

Dans.

Er wordt nu vaak gezegd en geschreven, dat ook aan lichamelijke ontwikkeling in de Javaansche school meer aandacht moet worden besteed. Dit is zeker nodig, maar is het Europeesche systeem het eenige, aan deze opgave voldoet? Hebben de Javanen, dat ervoor geschikt zou zijn? Mij dunkt van wel; taak van de lichamelijke opvoeding hoeft niet in richting te liggen van atleet, bokser of voetballer, maar in die van gezonde, harmonische ontwikkeling en beheersching van lichaam en spieren. Mij dunkt, dat wij dit doel volkomen zien bereikt in de oefeningen van het wajang-wong-spel.

Muziek.

edere school moet een gamelan, zij het ook een van bescheiden omvang, indien niet in eigendom, dan voor enkele uren een- of tweemaal in week ter beschikking hebben, en geregelde oefeningen moeten worden gehouden onder leiding van een deskundige. Maar meer nog: ook de belangstelling van den inlandschen adel, van de inheemsche bestuursambtenaren voor deze taak van de inlandsche scholen moet wordt en wakker gehouden worden. De eischen, die boven heb gesteld wat betreft goed materiaal aan te beelden van teekeningen, boeken voor de leerlingen (als prijzen) en de bibliotheek enz., eischen uit dien hoofde, zoo bescheiden als zij zijn mogen, toch misbruik van de begroeting van een dessa-schoolje te boven gaan. Het systeem moet worden ingevoerd van het „opteeren“ van de scholen; wie de zeker niet groot middelen er voor over heeft, moet het peetschap van school aanvaarden; de petegiften moeten bestaan uit platen en boeken en in prijzen voor de leerlingen. Ook in het ter beschikking stellen van een gamelan en deskundigen in het een of andere vak kan juist door de bestuursambtenaren veel worden gedaan. Door geschikte propaganda zullen ook wel onder de landbouwers, cultuurondernemingen enz. vrienden voor deze taak te vinden zijn.

Aan de Commissie voor de Volkslectuur zij de taak opgelaten, voor mooie platen (Javaansche landschap- en tempels en tempelreliëfs, wajang-figuren, gekleurde batik-patronen) als geschikte voorwerpen voor petegiften te zorgen.

voor de Taman Siswo (nationaal Javaansche school) wordt reeds in deze richting gewerkt. Mogen zij het meer en meer uitbreiden.

Als bijlage van dit Djawa-nummer ontvingen wij een zeer belangwekkend geschrift van de oudheidkundige Vereeniging „*Majapahit*“ met platten grondtusschenzetting van ir. H. MacLaine Pont, die er de aandacht op is. Hierover een volgende maal.

Overzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Volksraad (vervolg).
De Locomotief bevat de verslagen betreffende: De provincie West-Java (27 Juli), De Bestuurs hervorming (28 Juli), De wettelijke regeling van het Arbeidscontract (28, 29 en 30 Juli), De sluiting van de voorjaarszitting (30 en 31 Juli). Het Bat. Nwsbl. (29 en 30 Juli), Soer. Hbl. (27 t/m 30 Juli) en de Java-Bode (29 en 30 Juli) geven verslagen en overzichten.

De voorzitter, mr. Neytzell de Wilde, heeft met een waardigst toespraakje de voorjaarszitting van den

J. L. DEBIJE : DEN HAAG
Welmarstraat 171 A en B Telefoon 35391
IJzerwaren, Gereedschappen
voor Vaklieden - Amateurs
Verzending naar de Tropen onder garantie

Een dame uit Indië schrijft ons het volgende:
SOLO, 18 Januari 1925.
„Zal U misschien wel aangenaam zijn te vernemen, dat de blijvende Haargolving door U op mij toegepast den 30en Sept. 1924, de ver- en bewondering opwekt van de dames alhier.
Niettegenstaande de tropische hitte zit de golf er nog uitstekend in.
Hoogachtend,
Mej. M. H., POERWOSARI (Java)“

Volksraad gesloten. Hij bracht het gebruikelijke jachten en jagen in herinnering..... het geweldige materiaal, dat in deze zitting in sneltreintempo is afgejakkerd, en hij liet het licht vallen op het informatieve werk der van heinde en ver toegestroomde leden..... de „ingezonden stukken“ uit de Buitengewesten. Zeer terecht vestigde hij de aandacht op het niet wenselijke van breedvoerige besprekingen in tweeden termijn; de *Java-Bode* (30 Juli) zou met hem alles gevoelen voor de beperking van den spreektijd daarvoor. Op amendementen en moties heeft de Volksraad stellig niet bezuinigd... het aantal moties was grooter dan ooit tevoren. De „J. B.“ van 29 Juli vestigde reeds de aandacht op dit verschijnsel; de Volksraad geeft daarmee als het ware te kennen, dat hij zich liefst aan zijn adviseerende taak houdt en zich ongaarne op wettigend terrein waagt. Als adviseerend lichaam moet men echter niet al te kwistig met zijn adviezen zijn... want hoe meer men er geeft... hoe groter het percentage der niet gevolgde wordt... en ook dit heeft de voorzitter zeer terecht naar voren gebracht. Het is een kwestie van prestige. Omtrent de positie van den voorzitter heeft mr. N. de W. zich een oordeel gevormd, dat vrijwel met dat van zijn voorganger overeenkomt. Ook hij gevoelt het nut van afdelings-overleg en koffie-kamer... zelfs nog vóór dat der openbare vergaderingen, waar de tribune lokt tot propaganda en parade... Men kreeg uit de redevoering het gevoel — zoo besluit de „J. B.“ — dat de leiding van het college in toegewijde handen is... trouwens dat is gebleken uit deze geheele zitting, die den voorzitter voor heel wat lastige stemmingen en beslissingen gesteld heeft... Een nieuwe uitgave van mr. Schumann... voortreffelijk verzorgd... 't moge dan zijn in minder markante versiering, maar op degelijk oud-Hollandsch papier...

Bij de voortgezette behandeling van het ontwerp-K. B. eener algemeene arbeidsregeling bracht de heer Talma in de discussie het principiele argument: niets wat naar een soort medezeggenschap zweemt kan worden toegestaan! Trouwens het is op zichzelf toch reeds te dwaas, dat de employé's zouden uitmaken of de N.V. bijgeval te ruim heeft afgeschreven of voor vernieuwing bedragen heeft uitgetrokken, terwijl zij meenen dat het nog best met het oude materiaal kan! (*Bat. Nwsbl.* 29 Juli, *Civis*).

De Regeering heeft in den Volksraad nadrukkelijk doen verklaren dat zij er niet aan denkt om de Assistenten-Regeling ter Sumatra's Oostkust in te trekken, omdat thans een algemeene regeling van het Arbeidscontract is tot stand gekomen. Zij acht deze bijzondere regeling uitstekend bestaanbaar, praktisch zoowel als juridisch, naast de algemeene regeling. Tegelijkertijd echter denkt zij er ook niet aan voor Java een Assistenten-Regeling in te stellen en evenmin wenscht zij de bestaande regeling voor de Oostkust uit te breiden tot Atjeh en Tapanoeli. Terwijl bovendien de *Zondagsrust*, die dan toch gedeeltelijk in de Assistenten-Regeling wordt geregeld, volgens de Regeering niet vatbaar is voor vastlegging in de algemeene regeling. De *Deli Crt.* (5 Aug.) noemt het geen gelukkig begin voor een nieuw sociaal instituut in onze Indische samenleving. De rubber is nu duur en de tabak betaalt goed, maar er komen weer andere tijden, want in de cultures wisselen de perioden van ups en downs elkaar immer af. En dan zal de Assistenten-Regeling een belangrijk verschil kunnen maken en b.v. kunnen leiden tot het drukken der arbeidsvoorwaarden op punten, waarop dat thans niet noodig is. Dat is een gevaar dat enerzijds de cultures ter Oostkust, anderzijds de assistenten hier werkzaam, boven het hoofd hangt. Gezwegen nog van de onbillijkheid, dat werknemers in minder gunstige omstandigheden op Java niet de wettelijke bescherming genieten, die hun collega's ter Oostkust hebben.

De *Indische Crt.* behandelde de in Indië voorkomende bedrijfs-ongevallen en vestigde er de aandacht op, dat het Inlandsch personeel zich veelal aan groote onvoorzichtigheid schuldig maakt, en door te lang haar en gemakkelijk grijpbare kleeding dikwijls groot gevaar loopt in moderne fabrieken. Daarna spreekt het van de wenschelijkheid om tal van voorzieningen te treffen. Een hiervan is de *ongevallen-verzekering*. Bij de voorbereiding eener regeling van het arbeidscontract en de wet tot regeling van den kinder- en vrouwen-nacht-arbeid heeft geheel Indië kunnen ervaren, dat de Indische regelingen uiterst beleidvol, met groote voorzichtigheid en rekening houdend met de eischen van de praktijk, zijn ontworpen. De „J. C.“ heeft daarover reeds eerder hare waardeering uitgesproken. Op dat punt kan men dus gerust zijn. Maar niettemin wacht zij: met ongeduld.

ONROESTBAAR STAAL
Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeeltige prijzen
Het Ideaal voor de Tropen
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sorteering verkrijgbaar

KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
DEN HAAG
AMSTERDAM :: ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
:: Bewaring bagage ::
voor repatrieerenden
OVERZEE-TRANSPORTEN

Woningbureau P. MAN
Steenhofstraat 5 bij 't Station - Interc. Tel. S. 45
SOESTDIJK
Verstrekt inlichtingen over Buitenplaatsen, Villa's Landhuizen en Bouwtierreinen. Zondags gesloten
Vraagt gratis Woningcourant van Vraag en Aanbod van P. MAN voor Soest, Soestdijk, Soestduinen en Omgeving.

N.V. STOOMWASCH- EN STRIJKINRICHTING
voorheen
H. A. v. STARRENBURG
OPGERICHT 1875
Fahrenheitstraat 168
TELEFOON 31791
'S-GRAVENHAGE

CASSA MARIS
Bedden- en Meubelmagazijn
NEPTUNUSSTRAAT 76-78
DEN HAAG
Vakkundig Reparatie-Atelier
voor Stoffeederij,
Bedden, Matrassen en Markiezen

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. Str. k. en w. w. opdeloegerk.	PENSION „QUIST“ Stadhoudersplein 17-19 Tel. 51523
Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. OOSTERWIJK & V. D. LUUR	BESCHIKBAAR.
Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen.	BESCHIKBAAR.
BESCHIKBAAR.	Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuken.
Pension E. M. Blewanus, A. v. Solmsstraat 135. Ind. Rijstafel op Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.	Kamers disponibel voor Families, m. of z. pension Mevr. VAN DIJK, de Ruijterstr. 54, Haag.

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER Parklaan 69 HAARLEM	Bezoekt Hotel Pension Roozendaal, Café Restaur. Tel. 13574 OVERVEEN A. J. V. SCHOOTEN, Eigenaar voorheen Hofmeester der S. M. N.
--	--

Holl.-Indisch Restaurant „NOBACK“

Sweelinckstraat 158 Telefoon 36257
Tevens uitzending van Holl. en Ind. Diners.
Rijstafel . . . vanaf f 1.25, f 1.50, f 2.— en hooger.
Holl. Diners . . . vanaf f 0.70, f 0.95, f 1.25 en hooger.
Beleefd aanbevelend, MEVR. NOBACK
Pension Restaurant
Jacob Hopstraat 1 DEN HAAG Sweelinckstraat 158

Leden van O. en W., eet steeds

KLINK'S FIJNE BELEGDE
BROODJES } PEKELVLEESCH
ROASTBEEF
HAM, ENZ.
Aanbevelend, W. F. KLINK,
Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
Wordt ook thuis bezorgd.

BEKENDMAKING

Hiermede maak ik U bekend, dat ik heb geopend een 1ste klas inrichting voor uitzending van diners
Levering van extra Diners aan huis
Diners bestaande uit

UNCH f 0.80	DINERS f 1.00	DINERS f 1.10	DINERS f 1.20	DINERS f 1.75
Vleesch Groente Aardappelen en Compote	Soep Vleesch Groente Aardappelen of Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen Compote en Dessert	Voorgerecht Soep Vleesch Groente Aardappelen Visch of wild Compote en Dessert

Van 12-2 en van 5-8 uur

CROQUETTES f 0.15 VLEESCH PASTEITJES f 0.20

Aanbevelend, **MAISON DE HELD**
KON. WILHELMINALAAN 432 - VOORBURG - TEL. V. 000

**KOEK, BANKET, CHOCOLADE
EN SUIKERWERKEN**
W. TEMPELMAN
FAHRENHEITSTR. 417 - DEN HAAG
SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

DE HAAGSCHE POSTZEGELHANDEL

TOUSSAINTKADE 41 - DEN HAAG

Het beste en meest vertrouwde adres voor de In- en Verkoop van postzegels.
Wij koopen steeds alle betere Post- en Portzegels van Suriname en Curaçao tegen
zeer hoge prijzen,
VRAAGT PRIJSCOURANT

De nieuwe Islam.

De Sumatra-Post (8 Aug.) vestigt de aandacht op het artikel van A. Rustem Bey in de „Nineteenth Century“, getiteld „The Future of Islam“. Het is van buitengewone betekenis, indien het althans de gedachte van de groote meerderheid van de moderne intellectuele Mohammedanen weergeeft. Hij zegt daarin niets meer of minder, dan dat het befaamde besluit van Angora juist dit voordeel voor de geheele Islamietische wereld heeft bewerkt, dat door de scheiding van Kerk en Staat een beweging in het leven is geroepen voor een nieuw Islamisme, dat een zending van vrede, vooruitgang en beschaving zal vervullen. Het denaturalisatieproces, als het zoo mag worden genoemd, dat het Islamisme ondergaat, wordt voltooid door het loslaten in alle Islamietische kringen van de oude opvatting van de taak van den staat, zooals die in den Koran is vastgesteld. Aanvankelijk heeft men een politiek van verovering nagestreefd voor de uitbreiding van den Islam, maar die politiek moest worden opgegeven, als alle wereldoverheerschingsplannen, die immers slechts tijdelijk en door uitzonderingsomstandigheden begunstigd, kunnen slagen. En Rustem Bey beroept zich op de uitspraak van den Koran zelf, dat wetten en voorschriften veranderen met de verandering der tijden. Wanneer in sommige opzichten de Islam ten nadeele heeft gewerkt van de gemeenschappen, die den godsdienst belijden, dan is de verklaring daarvoor niet in den letter, noch minder in den geest van den Koran te vinden, maar in het fanatiek conservatisme van die gemeenschappen zelve. En volkomen in de lijn van deze levensovertuiging, wijst Rustem Bey dan op de ethiek van den Islam, die, ontdaan van zijn voorkomen en instellingen op theocratisch gebied en niet langer naar wereldlijke macht strevend, een godsdienst zal worden zonder meer. Een godsdienst, die tevens... de beginselen van gelijkheid en broederschap tot eene levende werkelijkheid kan maken. De oude scherpe tegenstelling tusschen Islam en Christenheid zal hierdoor tevens vervallen. De „Sum. Post“ noemt het een merkwaardig bewijs van het streven — dat alom in de wereld merkbaar is — naar een bevrediging van de behoeften van het geestelijk leven, boven alle tijdelijkheid uitstijgende. Het zal alleen zeer de vraag zijn of deze vergeestelijking van het Islamietisch geloof ook de groote massa zal grijpen. Het „succes“ ligt gewoonlijk niet in het verhevene en het schoone, dat de eeuwigheid beleeft in de eenzaamheid, maar in het tastbare en het grijpbare, dat massaal kan worden gewaardeerd. Maar als teeken des tijds blijft deze uiting hoogst merkwaardig en hoogst... sympathiek.

De eclipsexpedities.

Het aantal wetenschappelijke expedities, dat in Jan. 1926 naar Sumatra gaat voor waarneming van de zonnec eclips, is thans tot zes gestegen. De secretaris van het eclipscomité van de Kon. Ak. van Wetensch. deelt omtrent de *Nederlandsche expeditie* e. e. a. mede in *De Loc.* (29 Juli). De directies der stoomvaartmaatschappijen „Nederland“, „Rotterdam Lloyd“ en „Kon. Paketvaart“ hebben den leden der *Nederlandsche expeditie* 50 pCt. reductie op het vervoer te klasse met hare schepen en vrij vervoer van de kisten met instrumenten toegestaan, terwijl de expeditie de gast zal zijn der Bataafsche Petroleum-Maatschappij op hare onderneming Pladjoe bij Palembang. Zij zal naar Singapore vertrekken met het s.s. *Insulinde* van den Rotterdammer Lloyd, dat 31 Oct. Rotterdam verlaat en zij zal in de buurt van Talangbetoetoe, 15 K.M. ten N.W. van Palembang, zoo dicht mogelijk bij de „centrale lijn“ der eclips, een terrein zoeken, dat geschikt is voor het inrichten van een waarnemingskamp. Voor zoover bekend is, zullen de buitenlandse expedities (drie Amerikaanse, één Engelsche en één Ned.-Indisch-Duitsche) in de buurt van Benkoelen gaan waarnemen, waar de totaliteit iets langer duurt, en de kans op bevolking wellicht iets kleiner is; de *Nederlandsche expeditie* zal echter het groote voordeel genieten van de nabijheid der hoofdplaats, een voordeel, dat zij, in verband met haar werkprogramma en haar samengesteld instrumentarium, moeilijk zou kunnen prijs geven. Het werkprogramma voor de eclips omvat voorloopig uitsluitend het fotografeeren van het spectrum van het laatste en — na de totaliteit — eerste zonlicht en van het spectrum der zonne-corona, die te Talangbetoetoe iets langer dan drie minuten zichtbaar zal zijn.

Welvaart en belasting in Jogja. Maatregelen van het B. B.

Voor de drie afdelingen der residentie: Jogjakarta, Goenoeng Kidoel en Koelon, geschiedde het onderzoek ter beantwoording van de vragen, gesteld door den heer

Meyer Ranneft ter vervulling van diens regeeringdracht (Onderzoek naar den oeconomischen toestand door de ass.-residenten, terwijl de conclusies der stuursambtenaren in een algemeen rapport van resident werden samengevat. (*De Loc.* 30 en 31). Samenvattende, kan voor het gewest Jogjakarta algemeen worden verklaard, dat de welvaart der bouwende bevolking sedert 1913 en ook zelfs na is toegenomen, zoo ook die der ongeschoolde bevolking. De welvaart der handeldrijvende bevolking nam van 1913 tot 1920 eerst toe, om sedert weer nemen tot een peil iets lager dan dat van 1913, evenzulk met den groep der meer intellectueelen het geval is.

Aan het eind van zijn rapport wijst de ass.-resident van de afd. Goenoeng Kidoel, die te Wonosari op de volgende maatregelen, welke in de afdeling genomen, gedurende het laatste jaar: *Verbetering de bodemgesteldheid* door middel van proeven den landbouwconsulent te Jogja en diens personeel met crotalaria en andere groenbemesters, waarvan resultaten in het korte tijdsverloop nog niet waarneembaar zijn. Aanmoediging door de bestuursambtenaren van betere beplanting en bemesting met stallen der bouwgronden, het geleidelijk aan verwijderen de daarin voorkomende kalksteenen, het wieden den aanplant, zaadselectie, het beplanten van de met goede vruchtboomen, zooals klapper, mangas ten, bamboe, nangka en bovendien toerie als veld der. Aanmoediging tot aanplant van tabak en tusschen deze gewassen bewezen hebben zelfs in den Oostmoesson goed te gedijen. *Verbetering van Inlandschen paardenstapel*, door middel van kruisen met door het Sultanaat beschikbaar gestelde samhoutdekkingsten, welke maatregel reeds vijftien geleden werd ingevoerd, doch waarvan de resultaten reeds heel wat beter hadden kunnen zijn. *Maatregel tot verbetering van den runder- en geitenstapel* door middel van Bengaalsche stieren en bokken, waaraan gewerkt wordt, hoewel met eerstgenoemde verbetering zeer voorzichtig te werk gegaan moet worden, om het gebrek aan veevoeder in den Oostmoesson, zoo eerst aanplant van veevoeder-gewassen noodzakelijk. Meer systematische bestrijding van ziekten onder schen, paarden en vee door inenting op groote schaal. *Bevordering van de volkshygiene* door aanmoediging tot geregeld baden, het wasschen van kleren, het koken van gekookt en zoo mogelijk gefiltreerd water, betrachting van zindelijkheid op huis en erf, het wassen en dooden van ratten, enz. *Bevordering van handel en de nijverheid* o.a. door het oprichten nieuwe desambanken. *Aanmoediging van het schoolzoek en verscherping van het politietoezicht*. *Verrijking van volksoudeugden*, door middel van overtuiging in het bijzonder: diefstal, dobbelen, misbruik van koken drank, gebruik van opium en prostitutie, zoodat het vervangen van tajoebanfeesten door wajang voorstellingen en andere meer onschuldige vermaak. Het geregeld bijwonen der vijfwekelijksche desambankkomsten door de districts- en onderdistrictshoofden en het bespreken aldaar van allerlei voor de bevolking van belang zijnde onderwerpen en het voorlezen uitleggen van boekjes op sociologisch gebied. Het aanmoedigen tot zuinigheid en het verbeteren der keerswegen en het planten van productieve schaduwboomen langs de wegen.

Westersch Onderwijs aan Oosterlingen.

De heer dr. G. J. Nieuwenhuis maakt in woord geschrift propaganda voor de Westersche gedachte Indië. Thans schrijft hij in het *Soer. Hbl.* (27 Juli) het *Westersch Onderwijs aan Oosterlingen*. Volgens schr. is Opvoeding het overdragen van wat onze ouders aan cultuur verzamelden op onze nakomelingen. Het is de schakel van verleden en toekomst. Wij, vreemdelingen, die schakel mee in handen ben door ons onderwijs, rust op ons de verantwoordelijkheid, de *Indische cultuurelementen* voor de mensheid te bewaren en niet, waar alle gevaar voor is, een ongeschikt onderwijsstelsel te vernielen. En die nationale cultuurelementen niet enkel zich te baren in bouwwerken en weefsels, in muziek en taal, maar ook en vooral in den meegebrachten geest van onze leerlingen, moeten we ook die behoedzaam ontwikkelen. We moeten allereerst de paedagogische wet volgen, die in bijna alle koloniën reeds erkend is. *levensjaar, een nationale wortel voor alle onderwijzen*. Onze geheele H. I. S. zal daarmee veranderen. *der is er een taalonderwijs noodig*, dat in bijna alle afwijkt van wat er nu gegeven wordt, dat psychologisch is gefundeerd en in overeenstemming met de sociale

BONTMANTELS

Rijke sortering, chique modellen, prima kwal. Prijzen vanaf f 75.— tot f 3000.—. Lange mantels naar maat met bont gevoerd vanaf f 100.—. Vossen en bontstellen in alle prijzen. Voor repareren en moderniseeren, matige prijzen.
Firma JEAN PIERÔT
BONTWERKER. Gevestigd sinds 1903.
88 VAN SWIETENSTRAAT, 'S-GRAVENHAGE

ARTISTIEK BESCHILDERDE

en Geprepareerde zijden Salon- en Schermerlakens Japansch systeem.
Zorgvuldige afwerking en matige prijzen. Diverse elektrische apparaten, z. a. Stofzuigers, Melkkokers Strijkijzers enz.
Leveringen, aanleg en herstellingen op Electrotechnisch gebied.

„ELECTRO-ARTI“

Toonkamers - REGENTESSEPLEIN 1 - Den Haag

C. DE BRUIJN
 Rijkswijk 43 DEN HAAG Tel 34088
 Vleeschwaren
 Koloniale Waren
 Indische Ingrediënten
 Bezorging door de geheele stad

In zijn artikel „Platen kijken“ („Soer. Hbl.“) toonde schr. reeds aan, hoe onmisbaar voor begripsvorming (en het leeren denken dus) in dit een rijk aanschouwingsmateriaal is en hoe goed dat is te krijgen. Zoo kan men doorgaan — verdr. N. — In bijna alle opzichten is het nu niet niet goedkoop ook, omdat men maar lukraak heeft in elkaar gezet, zonder gebruik te maken van de wetenschap en de ervaring elders ons leeren. Westersch Onderwijs aan Inlanders is steeds een werp van politieke, niet van wetenschappelijke geweest. Als later de fouten zich zullen wreken, niet onze cultuur de schuld zijn, maar de verkeerde wijze waarop ze gebracht is.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De „Doekoens“ in Ned.-Indië.
 Zijn mannelijke en vrouwelijke Doekoens, doch die zijn het sterkst in aantal. Eereen, die in Ned.-Indië verblijft heeft gehouden, natuurlijk van de Doekoens wel het een en ander gehoord en ze dan beschouwd als een soort geandigen, die aan alle groepen van de bevolking, in zekere omstandigheden, hulp en bijstand verleent met en zonder succes.

Schrijver van het opstel, voorkomende in de „Ned. Ind.“ van 24 Maart 1925, zegt echter dat personen, die over zekere bovennatuurlijke gaven beschikken in Ned.-Indië ook den naam van „Doekoens“ draagden. De mededeeling toevoegende, dat men ze noemde „Java „penggorohan“ of leugenaars“ noemt. De Doekoens door de niet-geloovigen als zooda worden beschouwd, ligt, naar schrijvers' meewoord de hand.

Personlijk heeft hij geen vertrouwen in de bovengenoemde gaven der Doekoens om reden hij daarvan verstand en ook geen aanleg daarvoor heeft, doch hij wel zeker weet uit het praktische leven, is het dat vele personen, zoowel geloovigen als ongelovigen, zich naar de Doekoens begeven met verzoek om hulp en vervulling van wenschen, wanneer dat in hun belang te pas komt.

Men moet die lieden vergelijken met drenkelingen, die in de zee zijn verdronken, elk voorwerp dat in hun bereik is. De bewering dat alleen onontwikkelde en niet-gevoelde personen geloof hebben in de bovengenoemde gaven van andere lieden, is bepaald foutief, aangezien de schrijver uit eigen ervaring weet hoe goed-gevoelde Nederlanders den bijstand inroepen van Doekoens.

De ontwikkelde Inlanders zijn eveneens personen, die men tot de ongelovigen op het stuk van de bovengenoemde gaven mag rekenen. Als zoodanig noemt de schrijver den naam van Raden Hadji Mohamed Moesa, destijds Hoofd-voeloe te Garoet, die de reputatie genoot van een man en behoorlijk onderlegd man te zijn. Hij heeft een verhaal geschreven dat getiteld is: „Woeoeng“ en uitgegeven in de Soendasche met Javaansche letterteekens.

Men zegt dat verhaal had Pandji Woeoeng de kracht van de ijzeren boog te kunnen spannen, hetgeen hij deed omdat hij zich van jongs af geleidelijk daaraan oefend en niet op grond van de Tadij Malela, die de bovennatuurlijke wetenschap ten dezen opzichte is neergelegd.

Volgens vermoeden dat de Hoofd-penghoeloe destijds een verhaal heeft geschreven met het doel Soemedang te spotten, op welke plaats Hadji Angga Desta de bovennatuurlijke wetenschappen leerde en verspreidde. Daarbij een grooten naam verwierf. Het staat wel vast dat de Doekoens meer geld verdienen dan de gemiddelde kleine man, vooral in de aardige verhalen weten te vertellen, die anderen niet kunnen.

Men kan wel zeggen dat degenen die dat doen, ten minste raad zijn en een laatste poging doen om hun verstand te verlichten. De groote menigte schijnen de Doekoens eene onbegrijpelijkheid in de samenleving te zijn; althans

GEBR. v. EGMOND
 Waalsdorperlaan 22 Telef. 71639
 DEN HAAG
 Aanleg en onderhoud van Tuinen
 Levering van alle soorten planten
 — Vraagt gratis prijsopgaaf —

Ringers Cacao

1ste klasse Ned. Fabrikaat RINGERS - Rotterdam Alkmaar

het overgrote gedeelte van de bevolkingsmassa stelt vertrouwen in hunne werkzaamheid, waarvan echter ook andere bevolkingsgroepen dikwijls gebruik maken.

Aangezien de Doekoens ook in hun levensonderhoud moeten voorzien, hebben zij natuurlijk geld noodig. De bezoekers roepen hunne hulp in, maken afspraken over de toe te kennen belooning en geven daarbij een voorschot, waarvan de Doekoens voorloopig op zeer bescheiden wijze eenigen tijd kan leven.

Geld ziende of over geld hoorende spreken bij de te maken afspraken, geraken de Doekoens natuurlijk in eene enthousiaste stemming en verklaren zij, bewust of onbewust, alles te kunnen doen hetgeen verlangd wordt, daarbij bij wijze van hulp, amuletten verstrekende, waarop op allerhande wijzen iets geschreven staat, dat echter door niemand wordt begrepen.

De Doekoens maakt op die manier gebruik van de volkseigenaardigheid dat de menigte of vertrouwen of vrees heeft voor zaken, die zij niet ziet, voor tijdingen, enz.

Onder dit licht bezien, hoort men de Doekoens dikwijls beschuldigen van bedrog en misleiding, doch, naar schrijvers meening, komt de zaak feitelijk hierop neer, dat niet de Doekoens het publiek, doch het publiek zichzelf bedriegt.

De menigte zal die fout nooit erkennen en is het om die reden goed dat het bestuur die menigte beschermt en tracht haar te houden uit de sfeer van de Doekoens.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Chineesche en Inlandsche vrouwenmilieus ter Hoofdplaats Medan (Oostkust van Sumatra).

II (Slot).

De dagelijksche omgang tusschen de Chineesche vrouwen te Medan moet wel verschillen met die van de hoofdplaats Padang (ter Westkust van Sumatra), in aanmerking genomen de uitgestrektheid der eerstgemelde stad en het afzonderlijk wonen der verschillende volksgroepen in bepaalde gedeelten daarvan, die ver van elkander zijn verwijderd.

Te Padang zijn de toestanden aangenamer en meer overeenkomstig de toestanden in andere Indische steden geregeld.

Waar zoovele Inlanders uit de verschillende deelen van Ned.-Indië te Medan wonen, is het niet gemakkelijk met juistheid weer te geven hoe de onderlinge omgang eigenlijk is.

Hetgeen men van buiten waarneemt is, dat men dagelijks in de stad vele Javaansche vrouwen ziet, die buitengewoon fraaie kleederdrachten dragen, terwijl, als men naar het een en ander vraagt, men de bekentenis kan hooren, dat zij contractwerkvrouwen zijn en met listigheid naar Deli zijn gebracht.

Te Brastagi zijnde, kon de schrijfster zich persoonlijk overtuigen van den aard der werkzaamheden dier vrouwen op de verschillende ondernemingen en ook elders en maakte zich van haar het droefgeestige gevoel meester dat het lot dier vrouwen zwaar en het zwervend leven moeilijk te dragen is.

De vraag kwam tijdens haar verblijf te Medan op wat wel de reden mag zijn dat de Westersche dames, die toch de nieuwsbladen lezen en niet het minst de dames, die in Ned.-Indië eene opvoeding genoten, gene beweging in het leven roepen, welke ten doel heeft die Javaansche contractvrouwen, waar mogelijk, te helpen.

Die vrouwen toch zijn beter geschikt voor de huishouding dan voor arbeid in de tuinen. Wanneer het tijdstip daarvoor zal zijn aangebroken, mogen de dames, die daarvoor gevoel hebben en van dergelijke aangelegenheden beter op de hoogte zijn dan de schrijfster, beslissen.

Voor haar persoonlijk hoopt zij, dat de oogen dier contractvrouwen spoedig zullen open gaan en dat zij den toestand bewust worden, waarin zij verkeerden.

Wijlen Dr. Sun Yat Sen en Europa.

Niettegenstaande de algemeen bekende antipathie van Dr. Sun Yat Sen tegen de Europeanen, omdat de groote mogendheden, naar zijne meening, te willekeurig optraden tegenover zijn land, zoo brengen de Westersche nieuwsbladen in China, bij gelegenheid van zijn overlijden, toch algemeen zijn moed in herinnering, toen de Kok Bin Tangpartij tegen de Boan-Dynastie daadwerkelijk begon op te treden.

Bij den val dier Dynastie, nu 13 jaren geleden, werd, zooals bekend, Dr. Sun Yat Sen tijdelijk hoofd van den

NIJMEGEN

REISSEIZOEN

Bezorgen van Passagebiljetten voor Land- en Zeereizen (zonder eenige prijsverhooging). REISCREDIETBRIEVEN

Vreemd Geld, Reisbagage, e.a. - Assurantiën.
Effecten- en Wisselbank Bouvy
 Lange Burchtstraat 14 - Nijmegen - Telef. 2480 en 2481

Piano's Orgels

C. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels Kunstspelpiano's

NIJMEGEN GOEDERENVERVOER

WILLEM v. WEZEL

V. d. Havestraat 2-4 .. Telefoon 2670 .. NIJMEGEN

VERHUIZINGEN - DIENSTVERRICHTING - GARDE-MEUBLES

Naaml. Venn. Maatschappij

KANTOOR VOOR VASTE GOEDEREN

voorheen onder de Firma **WALTMANN & CO.**

SPOORSTRAAT 2a NIJMEGEN TELEF. 399

naast het Oranje-Hotel.
BUREAU WONINGGIDS. - Assurantiën. - Op aanvraag gratis toezending van Woninggids met platten grond

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zooveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan ook weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multipliators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

FRANÇOIS BLOM'S

MODERNE KOOKKUNST

HET UITGEBREIDSTE

KOOKBOEK

GEB. IN LINNEN STEMPSELBAND

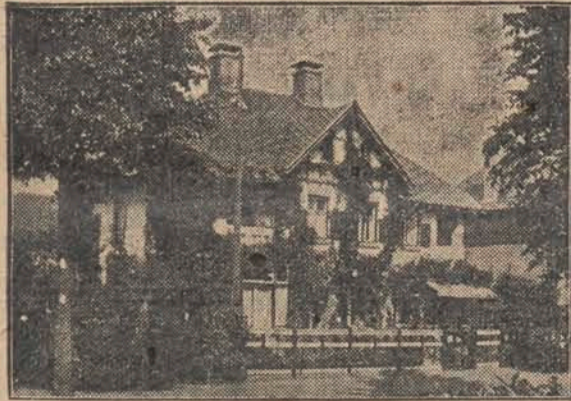
f 5.50 :: f 5.50

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

HET WOONHUIS
 BREESTRAAT 36 LEIDEN TELEF. 1750
 BEHANGERIJ - STOFFEERDERIJ
 BEDDENMAKERIJ
 Groote sortering in Tapijten, Bedden, Meubelen,
 Vloerzeilen, enz.
Complete Woninginrichting
 . Begrootingen en Adviezen kosteloos.

Villa „WELKOM” — Hilversum
 Amtralaan 15-17 - Telef. 1384

Goed tennis voor kinderen met volledig toezicht op studie
 Goed lager-, middelbaar- en hooger onderwijs te Hilversum
 Aanbevelingen zoowel uit Indië als uit Holland.
VRAAG DIE AAN. Zuster C. C. OBENHUIJSEN

Het soliedst adres
 voor Electriche benodigdheden
 en Installeeren van electriche
 geleidingen, is
M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE
 Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

Goedkoop buiten wonen

HEERENHUIZEN met grooten Tuin te Hillegersberg, in prijzen van **f 6600.- tot f 8500.-**
 Brieven onder No. 618, bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Goedkoop Wonen - Goedkoop Leven
 te Alphen a/d Rijn

Ruime Heerenhuizen te koop, bevattende 6 Kamers, Keuken, Kelder, Schuur, Voor- en Achtertuin, Gas- en Waterleiding, Electr. licht, voor **f 7500.- tot f 8000.-**
 Brieven onder nummer 618a, bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Een goed en billijk adres
 voor
prima Thee en Koffie
 is
Thee- en Koffiehandel
Noordeinde 105a
 's-Gravenhage Telefoon 12413

B. G. TAL, Leeraar M.O. Boekhouden
 Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
 Telefoon 16110 en 16111
Opleiding voor het M.O. Examen en voor het Examen Privaat-Docent
 (Genootschap voor Practisch Handelonderwijs)

Staat en te Peking door zijn eigen troepenmacht be- waakt.
 Hij wilde de corruptie van het Chineesch bestuur, in het belang van zijn land, verwijderen en de aansluiting van Noord- en Zuid-China tot stand brengen.
 Trad hij destijds te Peking op als overwinnaar, nu 13 jaar later stierf hij daar ter plaatse, niet meer bevreesd behoevende te zijn voor de gevoelens der Boanpartij, welke hem gaarne tot slachtoffer hadden gemaakt van dolk of galg.
 In hare artikelen beschouwt de Europeesche pers, den Chineesche nationalist Dr. Sun Yat Sen, als een bewaam en scherpzinnig man, die niet alleen geen vrees koesterde voor de Westersche dreadnoughts, doch zelfs het vreemdelement te Canton durfde verwijderen, toen die stad door de vijanden werd belegerd.
 Hij zag dat alles met een glimlach aan, bleef rustig, niettegenstaande alle bedreigingen van de vloot der vreemdelingen en ging zijn eigen gang op den weg van plicht, dien hij zich, in het belang van zijn land, had voorgeschreven.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De West-Indische Gids.
 De Sept.-afl. opent met eene beschouwing van Prof. dr. L. Knappert, getiteld: Koning Willem I en de protestantsche gemeente op Curaçao. De schr. deelt mede dat op 24 April dezes jaars de vereenigde protestantsche gemeente op Curaçao honderd jaar heeft bestaan, welke gebeurtenis door het Koloniaal Weekblad en de Amigoe di Curaçao terecht in herinnering is gebracht. Hadden wij louter te doen gehad met een plaatselijke aangelegenheid der gemeente, dan zou met de verwijzing naar genoemde bladen kunnen worden volstaan, zegt Prof. Kn., en hij voegt er aan toe: „maar de samenvoeging (van hervormde en luthersche gemeenten) was gevolg van de eigenaardige koloniaal-kerkelijke politiek des Konings en, wijder, vrucht van de algemeene verbroederingsgedachte van het tijdperk.” Onder dat licht gezien treedt de schr. in uitvoerige historische uitleggingen over deze kerkelijke aangelegenheid.

Onder het opschrift „Ministerieele bedreiging van de onafhankelijkheid van het opperste Gerechtshof van Suriname”, bespreekt de heer A. S. J. Fernandes een Kon. besluit van diep ingrijpenden aard in het rechtswezen der kolonie, zooals dat door den Rijkswetgever organisch is geregeld in het Regeeringsreglement. Schr. opert tegen dit besluit van 7 April j.l. „tot nadere wijziging van het reglement op de inrigting en de samenstelling der regterlijke magt” verschillende ernstige bedenkingen en zegt zelfs dat het in flagranten strijd is met het Surinaamsche Reg. Regt.

De hr. F. besluit met het uitspreken van de hoop en het vertrouwen dat de Tweede Kamer deze zaak, waarover ook een adres door het Surin. Hof van Justitie bij die Kamer is ingediend, terdege in behandeling zal nemen; hij doet tevens een beroep op den nieuwen Minister van Koloniën: „dat Zijne Excellentie bij zijn optreden Suriname aan zich verplichte door dit vermaade Nederlandsche gebiedsdeel de weldaad te bewijzen van een gepleegd onrecht goed te maken!”

Voorts bevat dit Nr., behalve de rubriek bibliographie, eene interessante, deskundige bespreking door Dr. H. F. C. ten Kate van het onlangs verschenen werk: An introductory study of the arts, crafts and customs of the Guiana Indians, by W. E. Roth.

Koloniaal Tijdschrift.
 De hr. G. Gonggrijp opent No. 5 van den loopenden jaarg. met het eerste gedeelte eener studie over het arbeidsvraagstuk in Nederlandsch-Indië. — Dr. R. Broersma schrijft een artikel „Handel op weg naar Borneo's binnenland”; schr. bepaalt zich tot het zuidelijk en oostelijk gedeelte van het eiland en gaat na waarmee en hoe dat gebied meehelpt aan de oplevering van de goederen die in het groote handelsverkeer worden gewaardeerd. Tot dat doel volgt hij den handel die de waterwegen onverdroten bevaart, en uit de diepten van het binnenland de boschproducten en andere dingen te voorschijn haalt, die de wereldmarkt gretig aanvaardt. — Onder het opschrift „Een agrarisch curiosum” bepleit Mr. G. J. Nolst Trenité toepassing van de nieuwe ontegeningsbepalingen ten aanzien van het land Tjandikoetoema op Bali, een terrein van 15.000 H.A., waarvan nooit meer dan 150 H.A. en op het oogenblik slechts 15 in cultuur zijn gebracht. „Dat nederzettinkje van 10 Inlandsche hutten heeft

F. BARTELS,
 Schenkweg 90 Den Haag
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc

niets van een dorp, zelfs niets van een geregelde dierneering. Vrij Landsdomein moest dit fictieve worden, stellig en duidelijk, vrij ter nuttige aange- ding van landzaat en kolonist.” — De hr. W. beschrijft animistische gebruiken in de Pasem het bijzonder dat van de pegroebatan (voorwer- de ziel aan op te hangen). — Contr. H. de schrijft een en ander over den rijstbouw in de afd. Banjoean en Koebostreken der residentie- lembang. — Overigens de gewone rubrieken: Kr. Vreemde koloniën, Literatuur, Economische kr.

Handelingen Natuurwetenschappelijk Congres.
 Bij de Archipel Drukkerij te Buitenzorg zijn ver- nen de „Handelingen van het derde Natuur- schappelijk Congres, gehouden te Buitenzorg op 27 en 28 September 1924”, een lijvig boekwerk, bijna 500 blz. druks.

Deze Handelingen bevatten: Personalialia, de re- ge- Voorzitter, verslagen van secretaris en ningen. — op de alg. verg. gehouden voor- ten, verslag van de sectiën met autoreferaten, voordrachten.

Uit den rijken inhoud een greep doende, volgen de titels van eenige der uitvoerigste opstellen. De houding tusschen ziekte en voeding van geogra- standpunt gezien, door L. D. de Langen. — De- nels van Koeripan en hun vegetatie, door J. B. Beumée (met interessante platen). — De Zo- graphie van Java, door Dr. K. W. Dammerman. bevordering van de economische ontwikkeling, gewesten door een meer systematische benutting, onze geographische kennis, door L. F. van Gem- Chemische en physische waarnemingen in de vul- logie, door ir. N. J. M. Taverner.

Atlas der Protestantische Kerk in O.-Indië.
 Bij de Topografische Inrichting te Weltevreden verschenen een „Atlas der Protestantische Kerk in derlandsch Oost-Indië, bevattende eenvoudige zichtskaarten van hare predikantsressorten en van hulppredikersafdeelingen, met toelichtenden Uitgegeven in opdracht van het Bestuur over de testantsche Kerken in Ned.-Indië.

Deze, door Ds. J. Mooij, predikant te Batavia, gestelden, atlas in boekformaat bevat 32 schetska- en 166 blz. tekst. De bedoeling der uitgave is om bekendheid te geven aan den uitgebreiden arbe- Indische Kerk en, als gevolg daarvan, meer be- stelling voor dien arbeid op te wekken. Ontegene- lijk voorziet het werk in een leemte nu sinds jaren het Alg. Verslag over de Protest. Kerken in Indië niet meer in druk verscheen.

Nederl. Indië Oud en Nieuw.

De Sept.-afl. opent met eene korte bijdrage v. d. M.: „Wij willen Batakkers blijven”, beschrijft eene kleine reactie tegen de zoo snel voortschrij- Westersche invloeden in het centrale Batakland, paard met eene poging om het eigene te behouden te waardeeren. — De hr. C. Lekkerkerker schrijft iets over de Mekis” (op Bali). — J. H. B. Ja- vervolgt zijne artikelenreeks over zeden en gebr- bij de Makassaren. — Ten slotte mededeelingen hr. W. O. J. Nieuwenkamp over den nieuwen op Bali, waarvan reeds melding werd gemaakt in Kol. Weekblad van 27 Aug. — Bijzonder moie- dingen verlichten den tekst van alle bijdragen.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

Met betrekking op Indië bevat de Sept. afl. gende bijdragen. De Goenoeng Beloeh en de G. (Borneo), door H. Witkamp (met schetskaart en ten). — Eruptiefgesteenten van de subrecente tjes Moera en Beloeh, en andere gesteenten van Njawanat-gebied, Zuid Koetai, door Dr. L. Rutten (figuren). — De onderafdeeling Amahei (Seran) G. L. Tichelman. Met kaart en platen. (I. Aardr- ige beschrijving. II. Bevolking. III. Voortbre- IV. Transportmiddelen. V. Bestuur. VI. Rechts- VII. Verhouding tot het Ned.-Indisch Gouverne- — Het jaarverslag van den Topografischen Dienst Ned.-Indië, door J. van Roon. — Verder de vade briecken: Overzicht van geologische publicaties van Nederland en Koloniën; en Bibliografisch overzicht van Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

Algemeen Landb. weekblad voor Ned.-Indië.
 Hoofdzakelijke inhoud van No. 5 (1 Aug. '25). J- kleigronden, door W. A. Schreuwten. — Bosch- grondpolitiek in de Preanger-Regentschappen, door K. Heringa. — De Garoetsche Planterskring.

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
 Laan v. Meerdervoort 50a
 DEN HAAG
LEERARES PIANO- EN ENSEMBLESPEL
 SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

Haagsche Steenkolen M^{ij} v/h J. KEMPS
HOFLEVERANCIER
 Hoofdkantoor Z.-O. BUITENSINGEL 170 - Telef. No. 72180.
 Alle soorten prima kwaliteit brandstoffen.
PRIJSCOURANT OP AANVRAGE.

...we organisatie van de bergcultures. (De rubber-, thee- en kinabond opgericht. Het nieuwe Alge-... Landbouw Syndicaat gevormd). — De bereiding... Robusta koffie (slot). — De begroting 1926 van... Nijverheid en Handel in den Volksraad... Sprokkelingen uit de Buitenlandsche pers.

Indische petroleumhavens.
 In het Sept. Nr. van de Gids eene beschouwing van W. Feuilleau de Bruyn „De verdediging van de Indische petroleumhavens” waarin schr. de noodzakelijkheid dier verdediging bepleit en tevens de voorkeur aan kruisiers boven onderzeeërs (kruisiers van 1000 ton en bewapend met 20 c.M. geschut), omdat de merkwaardigste laatste oorlogsjaren z.i. bewezen heeft, dat onderzeeërs vrijwel machteloos zijn tegen vijandelijke schepen. Hij beroept zich hierbij op vice-admiraal Bauen en het Volksraadslid Mr. van Helsingingen. Schr. op de mogelijkheid dat oorlogvoerende, die het gebruik van de oliehavens aan de wederpartij willen ontnemen, een aanslag op die havens wagen, alleen om de petroleumindustrie te vernietigen. Door de verdediging der oliehavens aan een handvol infanteristen over te laten zou men een aanslag van een der belligerenten kunnen voorkomen. Wil men werkelijk onze petroleumterreinen veilig vernietigen vrijwaren, dan kan met de tegenwoordige bezetting niet worden volstaan. Zoo ooit het voor onze defensie uitgegeven zijn rente zal opgeven, dan zal dit zeker het geval zijn met de bezetting, die aan de verdediging onzer oliehavens zijn toegevoegd.
 Neutraliteitsrecht wordt alleen genoten door bezetting van de verplichtingen na te komen. Onze Indische defensie is thans zoozeer in verval geraakt, dat het twijfelachtig is of wij tot die nakoming in staat zijn. Moet men dan het zware scheepsgeschut over de golven der Pacific bulderen eer het Nederlandsche volk hier van rekenschap geeft?”

De Indische Mercur.
 Nr. 36 (4 Sept.). Nieuwe stroomingen in het Nederlandsche bankwezen, door Dr. H. M. Hirschfeld, besproken door Mr. W. M. Westerman. — Koloniale afdeling... — Bemesting in rubbertuinen. — In-... landbouwgewassen op Java en Madoera in... — Deli Planters Vereeniging. — De handel van... met Nederlandsch-Indië gedurende 1923—24. —... berichten. — Kleine mededeelingen. — Fi-... berichten en verslagen, zomede de overige... rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het... Instituut geeft een opgave van recente litera-... over de zogenaamde groote cultures, behalve... .

Oedaya (Opgang).
 Nr. 36, afl. 4 (Sept. '25) bevat o.a. Titelplaat: Een overzicht in West-Borneo. — De moeilijke midden-... door Noto Soeroto. — Gezichten en tafereelen uit... het eiland Borneo. — Van kunst en kunst-... Frans Wiemans, door H. van Essen. — Een en... over het werk van dr. H. Brehmer voor de be-... van longtuberculose, door Dr. F. W. van... — Indrukken van de Bataklanden, door H. ... (vervolg). — Indrukken van Nias, door H.

De Ingenieur.
 Het Nr. van 5 dezer wijdt ir. F. E. Wijnmalen har-... woorden aan de nagedachtenis van den hoofd-... 1e kl., lid van den Gewestelijken Raad van... ir. D. L. ten Bosch, die op 23 Juni j.l. te... aan de gevolgen van typhus is overleden.
 Gedurende zijn Indischen loopbaan had hij vaak ge-... door buitengewone adviezen en praestaties... buiten zijn dienst, uit te blinken als een goed... werker en ingenieur. Hij bezat steeds een zeer groot... en een gezond, helder oordeel en be-... de technische onderdeelen van zijn vak vol-... .
 In de laatste zeven jaren had hij alle krachten inge-... voor de verbetering van den gezondheidstoel-... van Cheribon, waar zoozeer malaria en typhus... . En het is dubbel tragisch, dat juist hij... vallen als slachtoffer van een dezer zoozeer ge-... en kwaadaardige tropische ziekten.”

Indische menschen en dingen.
 Onder dit opschrift in de Haagsche Post van 5 dezer... vergelijkende beschouwing over de ramp te Bor-... en de gevolgen van ernstige vulkanische uitbar-... in Indië. We citeren het volgende: Wij heb-... Blitar en omstreken bezocht, enkele dagen na de... Kloeit-eruptie van acht jaar geleden. De ver-

Inwoning

aangeboden door gep. Ind. Amb. Wedn.,
 alleenwonend met dame v. d. huishouding,
 te Hilversum aan dito Heer. Ruim huis,
 flinke tuin, bill. condities. Fr. br. no. 272,
 Boekh. ROZENBEEK, Hilversum.

woesting aan woonhuizen en gebouwen was niet er-
 ger dan die, welke de wervervind te Borculo heeft
 aangericht. Het aspect van de geheele landstreek was
 somberder, daar de aschregen uren in den omtrek al
 het groen met een troosteloos dik grijs kleed had over-
 dekt. De dag na de ramp bezochten wij Borculo. Over-
 al boomen en takken in grillige vormen op den grond,
 een aanblik die eerbied afdwong voor de kracht van
 den cycloon, maar die toch eens in het vergeetboek zal
 raken. Uit den nog warmen lavastroom bij Blitar zagen
 wij ook grillige vormen steken, geen boomtakken, maar
 menschenarmen en beenen. Dat blijft iemand immer bij.

Overzicht van de Maleisch-Chineesche en Chineesche
 pers over de maand Juni 1925. Samengesteld door het
 Kantoor voor Chineesche zaken. (Weltevreden, Druk-
 kerij Volkslectuur).

Eene uitspraak van het Hooggerechtschhof betreffende
 transacties van Java-suiker, door Th. G. H. Stibbe.
 (Econ. Stat. Berichten, 26 Aug. '25).

The problem of Java's over-population, by C. Lekker-
 kerker. (Commercial Holland, August '25).

Verslag der Brgerlijke Openbare Werken in Nederl-
 Indië over de jaren 1916—1922. Havenwezen. (Bata-
 via, Landsdrukkerij, 1925).

Zevende wetenschappelijke balans van het wedu-
 wen- en weezenfonds der Europeesche Officieren van
 het Ned.-Indische leger en eerste wetenschappelijke
 balans van het eigen-pensioenfonds voor de officieren
 van de landmacht in N.-I. Met 15 staten. ('s-Graven-
 hage, Alg. Landsdrukkerij).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche
 pers 1925, No. 31. (Bureau voor de Volkslectuur en
 aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Will it be possible to levy export duty on Dutch East
 Indian rubber? (Holland's Import and Export Trader.
 July '25).

Toelichting op de „Ordonnantie op de vennoot-
 schapsbelasting 1925”. (Ind. Staatsblad 1925, No. 319).
 Uitgave van den Ondernemersraad voor Nederlandsch-
 Indië. (Helder, C. de Boer Jr.).

Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoe-
 ra gedurende het tweede kwartaal van 1925, III. (Kor-
 te Berichten, 30 Juli '25).

Afstamming van een krokodil in de Oost-Indische
 verhalen, door C. Vis-Janssen van Raaij. (Ind. Verlof-
 ganger, 4 Sept. '25).

Ontwikkeling van het snelverkeer in Nederlandsch-
 Indië gedurende de laatste halve eeuw, door Dr. H.
 Blink. (Vragen van den Dag, Sept. '25).

Overzichten van de kassen der zelfbesturende land-
 schappen in de Buitengewesten over het vijfjarig tijd-
 vak 1920-1924. (Uitgave van de Afdeling Bestuurs-
 zaken der Buitengewesten No. XXXII, 1925).

Over een wajang-spiel in den Mangkoenagaran schrijft
 Jan Poortenaar (met illustraties naar werken van den
 schrijver), in het jongste Nr. van Elsevier's Maand-
 schrift.

Suriname.

In ons vorig nummer vertelden wij van de goudon-
 derneming Brokolonko, waarheen de redacteur van
 „De West” een reisje gemaakt had. Wij lezen nu in het
 nummer van 31 Juli:

„Deze week is van het placer Brokolonko (waar tot
 dusver slechts een tiental arbeiders werken) weder
 ongeveer een kilogram goud aangevoerd. De productie
 zou meer geweest zijn als de Boschnegers niet voor
 de zooveelste maal hun wispelturigheid hadden ge-
 toond. Zij hadden de vorige week beloofd voor vijf
 gulden per vadem hout te zullen kappen voor het be-
 drijf. Niet één heeft aan die belofte voldaan, zoodat de
 gouddelvers drie dagen lang zeiven het bosch moesten
 intrekken om hout te kappen voor hun machine. Eerst
 Donderdag konden zij weder met goudwasschen voort-
 gaan en zagen kans om in de drie resterende dagen
 van de week nog ongeveer 700 gram in te zamelen.
 Men zal nu stappen doen om van uit de stad houtkap-
 pers naar het placer te zenden.”

M. STEINS - DEN HAAG
 Korte Houtstraat 14^a

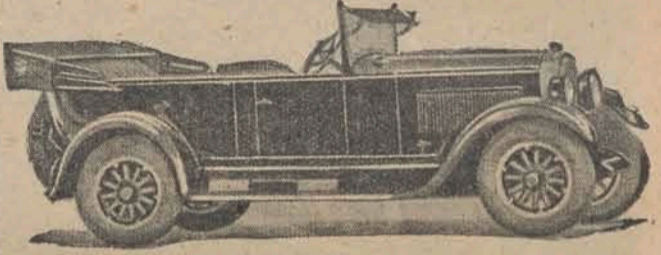
VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDIGE
 SCHOEN-REPARATIËN

in uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als gepend

Eerste klasse Maatwerk.

Magazijn van
Heerenhoeden en Pelterijen
EDUARD PELGER
 Prinsestraat 35 - Den Haag
 Telefoon 13902

Garage T. VERSEVELDT
 Nassau Zuilensteinstraat 47 - Telefoon 11202
DEN HAAG

Levering van alle soorten Automobielen
 en Motorrijwielen
STALLING
BENODIGDHEDEN - OLIE en BENZINE

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
 Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG
Grootste Speciaal Magazijnen
 in Japonnen, Blouses, Rokken,
 Peignoirs, enz. enz.
 Gedurende den Winter steeds nieuwe zen-
 dingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

Piano's
 en vleugels
DUCANOLA
 NON PLUS ULTRA
 F. A. C. F. VAN DER DOES
 LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
 BREDA-MAASTRICHT
 Vraag
 catalogus

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
 MET 60 TEEKENINGEN VAN
 TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelven geteekend. Met
 goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die
 van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend,
 van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van
 het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
 (N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

PARAPREEREN ■ **OVERTREKKEN**
PARAPLUIE MAGAZIJN
A. QUERELLE
 SCHOOLSTRAAT 10
 'S-GRAVENHAGE - TELEF. No. 10151
 Leden van „Oost en West” 5 pCt. korting

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 20,536,861.-
Buitengewone Reserve 22,680,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten,
Reiscredietbrieven.
Deposito's.
Rekeningen-Courant.
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

Berijdt
Gazelle

Geen beter Hollandsch rijwiel

J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR. 10^A
TEL. 34725
's-GRAVENHAGE.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting

"Aurora"

NED. IND. VEREENIGING TOT ONDERLINGE
VERZEKERING OP HET LEVEN

HOOFDKANTOOR: TE BATAVIA

Directeur van het bijkantoor voor Nederland:
E. H. CARPENTIER ALTING
R. J. Schimmelpennincklaan 20, Den Haag

N.V. „CIBEM“
Comm. Industr. Bouw- en Expl. Mij.
Hazelaarstraat 2, DEN HAAG
TELEFOON 31069

**BOUWT
INSTALLEERT } Uwe woningen.**

ZOUTMANSTRAAT 42 DE RENTEKAS 's-GRAVENHAGE

Effecten - Coupons - Rekening-Courant

Spaarkas renteverg. 4 pCt. Safe-Inrichting

„De West“ van 7 Augustus schrijft:
„Nieuwe goudvondsten. Een pas uit het Marowijne-gebied terugkeerend reiziger deelt ons mede, dat aan den Franschen kant tegenwoordig een sterke trek bestaat naar Waki, een dorp ver in het Zuiden van Fransch Guyana bij de grens van Brazilië. Nieuwe belangrijke goudvondsten in die streek hebben een samenvloeiing veroorzaakt van eenige duizenden menschen. Het schijnt een repetitie van de groote rush naar de Inini zoowat twintig jaren geleden, toen daar duizenden kilogrammen goud vandaan kwamen. Waki ligt nog ongeveer een week reizen zuidelijker dan het plaser der Cie des mines d'or in het Lawagegebied.“
Meer en meer blijkt Guyana een rijk goudland te zijn. Jammer dat het binnenland nog altijd zoo moeilijk te bereiken is.

De Marowijne-staking. Zooals reeds vermeld, aldus „De West“ van 4 Augustus, werden de laatste weken eenige strubbelingen ondervonden met de Boschneger-vrachtvaarders aan de Marowijne, die hooger loon eischten. Het kwam ten slotte tot een staking, die een ernstige belemmering dreigde te worden voor het verkeer. Een aantal arbeiders, bijvoorbeeld van de Compagnie des mines d'or, die zich te Albina bevonden om te worden opgevoerd naar het plaser, keerden heden terug te Paramaribo.

Volgens een heden ontvangen draadloos bericht is echter de staking der Boschnegers geëindigd, naar het schijnt zonder dat hun eischen om loonsverhoging zijn ingewilligd.

In „De West“ van 11 Augustus lezen wij nog:
Na het reeds door ons vermeld bericht, dat de Boschnegerstaking aan de Marowijne geëindigd was, bleef nog twijfel bestaan of de vrachtvaarders bereid waren om goederen zoowel van den Hollandschen als van den Franschen kant op te voeren.

Wij kunnen mededeelen, dat nadere berichten bevestigen, dat de staking volledig is opgeheven en de vrachtvaarders bereid zijn om ook goederen van den Hollandschen kant weder op te voeren, voor het oude tarief, namelijk zes gulden per vat.

„De West“ van 11 Augustus schrijft:
In April werden eenige ananassen verscheept naar Nederland, welke boven verwachting goed overkwamen en een prachtige prijs opbrachten: drie gulden per stuk.

Aangemoedigd door dit succes, volgde begin Mei per s.s. Nickerie een grotere verscheeping, bestaande uit vruchten van den Cultuurtuin en van de vestigingsplaats Lelydorp.

Op reis waren voorzorgen genomen voor goede ventilatie. De Kon. W. Ind. Maildienst zal vermoedelijk in die richting nog verdere medewerking verleenen, door het aanbrengen van eenige ventilators, terwijl overwogen wordt om een inrichting te maken waardoor vruchten aan dek kunnen worden vervoerd. Van den Cultuurtuin kwamen in Holland over 178 ananassen, waarvan 147 in goeden staat verkeerden. Het percentage rot was dus 17.

Van Lelydorp kwamen 138 vruchten over, waarvan slechts 18 goed. Van deze bezending was dus 87 pCt. rot. Men wijt dit aan een insect, dat veelvuldig waargenomen wordt op vruchten van Lelydorp en dat nader onderzocht zal worden zoodra het proefstation weder beschikken kan over een entomoloog.

Op de veilingen te Rotterdam brachten de vruchten van den Cultuurtuin een gulden per stuk op en die van Lelydorp (een kleinere soort) 83 cent per stuk.

Rekent men de verkregen opbrengst om over de geheele bezending, dan was de gemiddelde opbrengst 82 cent en 10 cent.

De kosten der verscheeping waren hoog. Kist en verpakking kwamen op ongeveer f 1.30 te staan (een kist bevat vier à vijf ananassen). De vracht bedroeg f 2.60 per kist. Daarbij komen nog enkele kleinere onkosten, als sjouwerloon, welke nog niet opgegeven zijn.

In totaal bedroegen de kosten ongeveer een gulden per ananas. Zeer zeker zal men deze kosten in de toekomst kunnen terugbrengen tot bijvoorbeeld 70 cent per vrucht. Maar ook in dat geval moeten de vruchten een hoogen prijs opbrengen, wil de uitvoer loonend zijn.

Uit het feit, dat in April drie gulden per ananas werd betaald en eenige maanden later slechts een gulden, blijkt wel dat de marktprijs aan groote schommelingen onderhevig is. Vermoedelijk is ook dit weder afhankelijk van seizoenen. In het midden van den zomer heeft Holland overvloed van eigen vruchten en is er dus minder vraag naar buitenlandsch ooft. Het

proefstation zal informeerden wat de gunstigste zoodat in Suriname daarmede rekening kan worden gehouden met den aanplant.

De voorloopige uitkomsten zijn van dien aard, dat eenige voorzichtigheid geraden schijnt. De zaak verdient echter alle aandacht, en het is te hopen, dat het proefstation zich daarvoor blijft interesseren.

Over de salarisherziening schrijft hetzelfde blad:
De gouverneur heeft — daartoe gemachtigd — de opperbestuur — de definitieve salarisherziening kondigd, met ingang van 1 Januari 1925.

De regeling geldt voor alle landsdienaren, en derd voorloopig voor de onderwijzers. Met de hunner salarissen moet gewacht worden op de bevestiging van het aanhangig ontwerp betreffende de wijsversobering.

De nieuwe salarisregeling geldt van 1 Januari af. De uitbetaling der verhoogingen over de eerste maanden van het jaar, zal dezer dagen plaats vinden.

De uitbetaling der verhoogingen over de tweede maanden van 1925 kan op dit oogenblik nog niet worden waarborgd, in verband met den eisch van het bestuur, dat de salarisherziening moet worden voerd binnen de begrootingscredieten voor 1925 gestaan.

Mocht tegen het begin van het vierde kwartaal blijken dat door het ruim vloeien der middelen taling van de nieuwe salarissen over het derde kwartaal mogelijk is, dan zal die uitbetaling in plaats vinden.

In Januari 1926 zal beoordeeld worden of de uitbetaling ook over het vierde kwartaal kan worden gedaan.

Nog een belangrijk bericht ontleenen wij aan „De West“ van 28 Juli:

Wetenschappelijk is thans vastgesteld, dat de naamseke boeboek niet gelijk is aan den gewonen Java koffiebessenboeboek. In een circulaire d'at 28 Juli is dit heuglijk bericht door dr. Stahel als aan de planters bekend gemaakt:

In Februari van dit jaar werden aan het ad. prof. dr. W. Roepke en aan dr. L. P. de Bussy tal Surinaamsche koffiebessenboeboeken gezonden. Deze torretjes waren afkomstig van zwarte vruchten van koffiebessen van plantage Slootwijk. De voorzetjes werd kort voor de verzending in tweeën verdeeld. De eene helft ging naar Wageningen, de andere naar Amsterdam.

Dr. L. P. de Bussy heeft de hem toegezonden vruchten naar het Imperial bureau of Entomology te Londen gezonden, dat over de grootste en best gefundeerde insectenverzameling van heel Europa beschikt. Weken geleden heeft dr. de Bussy van den directeur der welbekende entomoloog G. A. K. Marshall bericht ontvangen, dat de Surinaamsche koffiebessenboeboek Hypothenemus (Stephanoderes) Plumierii die het eerst op Plumeria („Fransche pane“) in Suriname ook op Hevea brasiliensis (Ceylon) en suikerrand (Merara) werd vastgesteld.

Marshall kon dus ons torretje met de versch. Stephanoderes-soorten in zijn verzameling direct vergelijken en daarom is aan de juistheid van zijn diagnose miniatie nauwelijks te twijfelen.

Wat dus door mij hoofdzakelijk op grond van de biologie van den Surinaamschen boeboek werd weerd, is nu ook door Marshall op grond van de morfologische kenmerken bevestigd, namelijk dat de Surinaamsche koffiebessenboeboek niet identiek is met de Java koffiebessenboeboek Stephanoderes (coffea). Hiervoor spreekt ook ten zeerste, dat Marshall het betwijfelt of de Surinaamsche boeboek afkomstig is uit koffiebessen.

Spoedig verwacht ik ook de determinatie van entomologische proefstations te Portici (Italië) en Paulo (Brazilië), die zonder twijfel de determinatie van een eerste specialiteit als Marshall zullen bevestigden.

Met deze boot worden nogmaals enkele torretjes van den Surinaamschen koffiebessenboeboek naar dr. L. P. de Bussy gezonden.

De Surinaamsche bladen schrijven uitvoerig over de „de debâcle bij Openbare Werken.“ De uitkomsten den n.l. zeer belangrijk overschreden zijn. Directeur van het departement sedert eenige maanden ziek in het hospitaal ligt en zich nog niet heeft hersteld. De verantwoordelijken zullen wij de berichten tot opschorten.

1) Bedoeld is de Frangipane.

Drogisterij FA. DE BOER
G. KEHLENBRINK, Drogist - Apoth.-Ass.
Paulus Buysstr. 9 - DEN HAAG - Telefoon 5180

Drogerijen - Chemicaliën
Verbandstoffen. - Verplegings-Artikelen
Binnen- en Buitenlandsche Spécialité's
Minerale- en Medicinale Wateren

TOILET-ARTIKELLEN
Medicinale- en Toilef-Zeepen in diverse soorten
SCHOONMAAKARTIKELLEN BORSTELWERK

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 **AMSTERDAM** Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA
 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseeringen
 Handelsinformaties
 Rembours- en
 Document.-Credieten

Assel In- en Verkoop
 Credietbrieven
 Telegrafische
 Uitbetalingen

heer Pyttersen heeft in „De West-Indische Gids” elders bij herhaling gewezen op de noodzakelijkheid in den Surinaamschen landbouw handen te vervangen door machinalen arbeid. Dezer kregen wij in handen een interessant boek van e. h. Carl Kötting „Das wirtschaftliche Amerika” (Int. Harvester Co.) met tractor. Naar van bevoegde zijde is medegedeeld, worden ook Duitschland de maiskolven mechanisch geogst.

De „Tijd” van 29 Augustus schrijft: Den 3en September a.s. zullen met 't stoomschip „De Amewijne” vier Zusters van de Congregatie derers van Liefde, van Tilburg naar Suriname vertrekken om zich daar aan de verpleging van melaatschen andere zieken te wijden.
 Namen der edelmoedige missionarissen worden de „St. Janskl.” medegedeeld:
 M. Simplicia, in de wereld Maria Clara Alewijn, te Eindhoven.
 M. Dorotheus, in de wereld Maria Theodora Johanna Aldenhuisen, geboren te Uden.
 M. Diderica, in de wereld Geertruida Aarts, geboorte te Liessel.
 M. Libuina, in de wereld Antonia Maria v. Doorn, geboorte te Bathmen.

Curaçao.

Regenbak-Penweg.

is te betreuren, dat het Gouvernement de werke met groote kosten tot stand zijn gebracht, niet in goeden staat bewaart, en zorg draagt voor het onderhoud er van.
 Mooie regenbak achteraan op de Penweg moet watervangst hebben van het omliggend gecementeerde terrein. Het komt er natuurlijk op aan dit terrein en zuiver te houden, anders zou die regenbak wel een haard kunnen worden van typhus-antriebacillen. Wat zien we nu? Door de zeer slechte afsluiting is dat terrein geworden tot een *bus van honden, katten en geiten*, die dag en nacht allerlei ongerechtigheid uitvoeren. De geiten bakken de beide bakjes in het toevoerkanal voor den regenbak, waarin het water moet beuven, als drinkbak, en bevuilen tegelijk het toevoerkanaal. Ook de poort, die toegang geeft tot het terrein heeft geen afsluiting en iedereen dringt er binnens. Vele menschen in den omtrek durven dat water gebruiken dan om hun kleeren te wasschen. Wat toch niet de bedoeling is geweest bij het aan van dien regenbak.

(A. d. C.).

Moorddaanslag.

19 Juli 1925, Zondagmiddag, tusschen 5 en 6 uur in een winkeltje aan het Waagat te Willemstad Venezuela een landgenoot met een dolkmes zoodat deze laatste des nachts overleden is. Aanleiding hiervan schrijft de „Amigoe”:
 Gemeen bekend is, hoe lichtvaardig een Venezolano dolk of revolver trekt. Onze bevolking verandert den waan, dat al die vreemdelingen er een dolk of revolver op na houden. Dat is natuurlijk in mate overdreven. Doch dat verschillenden hun-dergelijke gevaarlijke wapenen in hun bezit hebben is het dragen van wapenen zonder verlof van procureur bij de wet verboden.
 Het kan bij aankomst van die vreemdelingen een koffer of zij zelven aan den lijve onderzocht worden of zij wapenen bij zich hebben en deze in beslag genomen en in bewaring gehouden tot ze weer naar hun land verlaten.
 behoeft toch niet bevreesd te zijn daarmede te treden tegen dergelijke vreemdelingen op te treden. Eigen veiligheid gaat boven alles. En hoe streng Venezuela het douane onderzoek niet verzuamt, waarbij vergeleken het onze maar kinderspel is. hebben nu reeds genoeg voorbeelden gezien, hoe aardig die menschen hun drift en wraaklust met een revolver koelen. En daartegen mogen wel maatregelen genomen worden.”

Auto-ongeluk.

een andere klacht vindt hetzelfde blad aanleiden een aanrijding op de Koningin Emma-brug op Curaçao.

Een auto reed tegen het houten trottoir op, bestemd voor voetgangers, drukte een vrouw tegen de ijzeren leuning van de brug aan, die daarbij aan het been verwond en inwendig gekneusd werd. Zij werd in het gasthuis opgenomen. Zelfs op trottoirs en vluchtheuvels schrijft het blad, is men tegenwoordig niet meer veilig voor het roekeloos rijden der chauffeurs. Dit laatste feit had plaats in de tegenwoordigheid van een politie-agent en van een loods. De loods dwong den chauffeur achteruit te rijden, anders had hij met zijn auto nog bovendien over de arme vrouw heengereden. Het publiek zou het hoogelijk waardeeren, wanneer aan chauffeurs, die door eigen schuld ongelukken veroorzaken, door de justitie voor een jaar of langer hun rijbewijs ontnomen en zij voor een paar maanden in de gevangenis werden opgesloten, om de veiligheid van de straat en van het publiek beter te waarborgen.

6 Februari 1926.

Op dezen dag hoopt de Koningin haar zilveren huwelijksfeest te vieren. De gouverneur vraagt f 5000.— aan voor volksfeesten, waardoor aan de bevolking de gelegenheid verschaffd wordt aan hare gevoelens van trouw en aanhankelijkheid uiting te geven.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

R.K. Priesters op Aruba in 1822.

De indruk, dien men bij lezing der bladzijden 38—41 van Dahlhaus' levensschets van Monseigneur Nieuwindt licht kan krijgen, alsof de gouverneur Cantz'laar tegen de geestelijke verzorging der Arubanen door R.K. priesters geweest is, zou niet juist zijn. Dit blijkt voldoende als men onderstaande overwegingen in des gouverneurs beschikking van 12 Maart 1822 (vermeld, maar niet aangehaald in den door Dahlhaus op bladz. 40 opgenomen brief van den gouverneur) leest:

„10. Dat het zeer ongeraden zoude zijn vreemde Geestelijken op een der onderhoorige Eilanden Bonaire of Aruba toetelaten en dat hun verblijf aldaar als gekwalificeerde personen vreemden invloed en nadelige gevolgen zoude kunnen te weeg brengen.

20. Dat de onkunde der Ingezetenen van Aruba in de nederduitsche Taal, en hunne meerdere kennis van de Spaansche taal, geene redenen behooren te zijn om den Roomschen Godsdienst door eenen Spaanschen Priester te laten waarnemen, aangezien al de genen die tot de roomsche gemeente alhier behooren ook de nederduitsche taal niet magtig zijn en toch in hunnen Godsdienst zijn bediend geworden door Priesters uit het moederland gezonden.

30. Dat de toelating van vreemde Priesters op Aruba in stede van de kennis der Nederduitsche taal aldaar uitbreiden, dezelve nog meer zal doen verwaarloosd worden.

40. Dat dit Gouvernement aan het Ministerie voor het Publieke Onderwijs, de Nationale Nijverheid en de Koloniën verzoek gedaan heeft tot de uitzending van roomsche Priesters uit het moederland.”

Op deze gronden wijst de gouverneur het desbetreffend verzoek der Kerkmeesters af onder toevoeging, dat: „het te verwachten is, dat er roomsche Geestelijken uit het moederland zullen aankomen.”

En 16 Mei d.a.v. antwoordt de gouverneur in gelijken geest op een gelijksoortig verzoek van eenige ingezetenen van Aruba: „dat wij de aankomst van eenen Roomschen Priester uit het moederland kunnen tegemoet zien.”

Cantz'laars bezwaar ging dus niet tegen het Roomsche maar tegen het Spaansche van de priesters, en er ligt in het meegedeelde geen reden voor de slotsom, waartoe Dahlhaus komt: „Hiermee schijnt dus de pas afgesneden te zijn om onder het bestuur van dien gouverneur nog een poging te wagen om priesters op Aruba en Bonaire aan te stellen.”

Uit den Verren Vreemde.

Om den gouden horen.

De stroom van gebeurtenissen gaat in zoo vlugge vaart aan ons voorbij en biedt daarbij zooveel afwisseling, dat wij heden ternauwernood meer herinnering hebben aan zaken die kort geleden onze aandacht boeiden. 't Is daarom vermoedelijk niet overbodig bij de behandeling van de Mosoelkwestie even terug te denken aan de wijze waarop de Conferentie te Lausanne verzoening trachtte te brengen tusschen de tegenstrijdige belangen en inzichten, zooals deze zich toen voor het Oriënt-vraagstuk stelden. Turkije nam voor verschillende kwestieën, met een eigen oordeel en een vasten wil, stelling tegenover de groote heeren, die

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
 NAAR MAAT tegen zeer voordeelige prijzen is
JOHAN HEUTS-'s-GRAVENHAGE
 : GROOT HERTOGINNELAAN 260 :
 Concurrereet met de beste huizen uit het Buitenland
 TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

JAC. KOETSIER

Fahrenheitstraat 772, hoek Larixlaan

Telefoon No. 36246.

Magazijn van Koloniale Waren, Comestibles, Delicatessen en Fijne Vleeschwaren. LAGE PRIJZEN EN ZEER COURANTE BEDIENING. Orders worden aan huis opgenomen en voor 12 uur bezorgd.

ZUID-HOLLANDSCHE BRANDSTOFFENHANDEL

Firma J. KUIJER

— Levering —
 van uitsluitend prima
 — Brandstoffen —

Daguerrestraat 12-14 Den Haag
 (voormalige Brandweerkazerne)
 Telefoon 35659

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„.... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„.... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

In fijne Lederwaren en Reisartikelen

Atelier voor alle voorkomende reparatie

„KEIZERSHOF”

v/h Firma SCHADE & OLDENKOTT

SPIJSTRAAT 2 hoek Veenestraat DEN HAAG

Speciaalhuis in:

Wollen-, Zijden-, Katoenen- en Fluweelen Stoffen

(Steeds ingang van Nouveautés)

Coiffure - Manicure - Massage
 Permanent Waving
N. BERTRAM, AMSTERDAM
 „MAISON MIGNY”
 KALVERSTRAAT 196 TELEF. 48504

J. L. VERMEULEN'S
 VERANDERLIJKE VERGROOTINGEN
 KLAS WERK :: ZEER LAGE PRIJZEN
BUSSAINTKADE 20, DEN HAAG
 ZENDING NAAR OOST- EN WEST-INDIË

Het soliedste en goedkoopste adres voor Borstelwerk en Huishoudelijke Artikelen is

Theresiastr. 2b

Den Haag Billijke Prijzen

Aanbevelend, A. A. MULLER

UTRECHT.

Stichtsch Bouw- en Woningbureau

Stationsplein - ZEIST - Telefoon 81

Ontwerpen en Uitvoeren van plannen voor Landhuizen en Villa's, enz. enz. Aankoop, Verkoop en Verhuren van vaste goederen en gemeubileerde perceelen.

Directeur: P. A. EBELING, Architect

Beteekent: Toezicht Op Kinderen Uit Nederlandsch Indië.

TOKUNI zoekt voor kinderen uit Indië een geschikt gezin in Holland, is een financieele tusschenschakel tusschen de ouders in Indië en de pleegouders in Holland, controleert het gezin en het Kind, zorgt voor het kind, ook in de vacaties, houdt geregeld briefwisseling met de ouders in Indië en staat de pleegouders bij in alle ernstige gevallen, het kind betreffende.

Haar vertegenwoordigers in Indië worden telegrafisch op de hoogte gehouden van zeer ernstige gebeurtenissen, het kind betreffende.

Alle inlichtingen kunnen worden gegeven door de vertegenwoordigers Prof. Dr. J. H. Boeke, Adviseur van het Volkscredietwezen te Weltevreden, J. H. Nieuwenhuys, Resident van Soerakarta te Solo, Dr. J. G. J. A. Maas, Medan, Fred. Oudschans Dentz, Paramaribo, Suriname, J. H. Perret Gentil, Willemstad, Curaçao, en door den Directeur van TOKUNI, tevens Directeur van de Maatschappij „ZANDBERGEN“ te Amersfoort.

ZANDBERGEN.

Instelling tot opvoeding door middel van gezinsverpleging van kinderen zonder onderscheid van leeftijd, stand en gezindte, die het ouderlijk huis moeten missen.

Steunt deze nuttige instelling door Uw lidmaatschap (f 5.— p. j.) of als begunstiger (f 2.— p. j.)

DIRECTEUR Jhr. W. A. ORTT. AMERSFOORT.

Vakschool voor Dames en Meisjes

AMERSFOORT

Aangesloten bij de Mode-Vakschoolvereen. te 's-Gravenhage, goedgekeurd bij Kon. Besl. van 12 Aug. 1909, Staatsblad No. 48. Lessen worden gegeven in het Costuum- en Lingerienaaien, Maatnemen, Knippen, Borduren en aanverwante vakken. Opleiding voor de examens voor: Costumiëre, Leerares en Nuttige Handwerken. — Inlichtingen worden gaarne verstrekt.

C. E. BESTELINK, Langestraat 44

„DE STAD UTRECHT“
 OUDE GRACHT 194 TELEFOON 4198
 bij de Gaardbrug, einde Lijnmarkt.
Glas, Porselein en Aardewerk
 GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË.
 GARANTIE VOOR BREUK.

Familiewasscherij van den Eersten Rang
Firma G. HILBERINK Sr. - Apeldoorn
 OPGERICHT 1870 TELEFOON 582
 Helder waschgoed - Minimum slijtage
 Concurrerende prijzen Geen vermissingen
 Chloor wordt niet gebruikt voor het bleeken
 VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT EN INLICHTINGEN
 Verzendin g door het geheele land

meenden, als leiders der overwinnende Entente, de wereldpolitiek te mogen richten. Stuk voor stuk zagen Engeland, Frankrijk, met Japan en Italië naast zich, zich verplicht, wilden zij niet onverrichterzake naar huis gaan, of Angora toe te geven, of het punt buiten de dadelijke beslissing te laten. In dit laatste geval werd de afwikkeling dan op een speciale procedure overgebracht, die zoodoende de conferentie te Lausanne veroorloofde toch tot een sluitingsvergadering te komen, maar die elk der zoo uitgeschakelde punten als een, uit den aard der zaak, moeilijk op te lossen puzzle aan opvolgers overliet. Soms helpt de loop der zaken in de wereld wel eens mee om gespannen verhoudingen wat gunstiger te stemmen, of om nieuwe en betere toestanden te doen ontstaan en om zoo dan 't „komt tijd, komt raad“ waar te maken. Ook weten de Europeesche staatslieden dat hun leven als minister doorgaans niet heel lang is en zijn zij daarom tot uitstellen geneigd, als een verwickeling geen succes belooft. Na ons de zondvloed!

Tot de te Lausanne niet te ontwarren haspels behoorde ook de Mosoel-kwestie, van welke wij destijds reeds durfden voorspellen, dat de vreedzame oplossing door overleg niet te vinden zou zijn, tenzij Groot-Brittannië ook ten deze ten slotte maar zou zwichten voor Moestapha Pacha's politiek: „afstaan of anders er om vechten.“

Zal het vilajet Mosoel aan Irak of aan Turkije komen? Irak is het voormalige Mesopotamië, dat door Groot-Brittannië aanvaard is als mandaatgebied van den Volkenbond, mandaat dat tot 1928 loopt. Londen heeft na den oorlog het plan gevormd de vóórdien onder Turksche soevereiniteit staande Arabische landen tot zelfstandige koninkrijken te maken, het is er in geslaagd Emir Feisoel, zoon van den sedert alweer uit zijn land gedreven Hoessein, vorst van Hedchas, als koning in Mesopotamië te bevestigen, wiens rijk als zoodanig den ouden naam Irak heeft aangenomen. Veel plezier heeft Engeland van dit mandaatschap overigens ook niet gehad en het heeft er reeds 210 miljoen P. St. aan ten koste gelegd. Zijn politiek was er dan ook sedert eenigen tijd op gericht geweest Irak tot spoedige zelfstandigheid te brengen, om van die enorme kosten af te komen. Maar bij dit alles is 't er toch op bedacht gebleven er niet allen invloed kwijt te raken, en — hetgeen vergeeflijk is — ook de voordeelen te behouden, die op den duur de vergoeding zouden kunnen brengen voor de als mandaatouder geofferde bedragen. In dit verband heeft de toewijzing van Mosoel, betwist grensgebied tusschen Irak en Turkije, aan het mandaatland bijzondere beteekenis, maar 't heeft deze niet in mindere mate voor Turkije.

Wie „Mosoel“ zegt, geeft weer niet één vraagstuk aan, maar zit dadelijk vast in tal van stroppen.

Hoe ver gaat 't recht van Groot Brittannië als mandaatouder om zich te bemoeien met een grenskwestie als deze? Vilajet Mosoel bestaat uit drie districten, Mosoel, Kirkoek en Soeloemanie, zijn deze te scheiden? De kwestie kan uit juridisch-historisch, uit land- en volkenkundig, uit economisch standpunt bezien worden, en de conclusiën zijn verschillend naar gelang van 't standpunt van waaruit de zaak bezien wordt. Turkije hecht niet minder waarde als Irak of Engeland aan den petroleumrijkdom van Mosoel. De verbindingsweg van het Aziatisch gedeelte van 't Britsche Rijk met dat in Europa is door de vorderingen der vliegkunst niet in beteekenis verminderd en Mosoel is voor die gemeenschap geenszins zonder beteekenis. Afscheiden hiervan, wordt er ook als strategisch punt waarde aan toegedacht. Hoe langer Engeland mandaatouder blijft, hoe minder 't genegen zal zijn zich van Irak terug te trekken; hoe meer geld 't aan zijn mandaatgebied gependeed zal hebben, hoe meer 't zich daar als rechtmatig heer en meester zal gaan gevoelen; de wijze waarop 't nu over Mosoel spreekt en handelt, doet al gelooven dat het dit gebied niet voor Irak maar voor zich zelf wil behouden. Toen de Jong Turken hun gezag in Angora vestigden, hebben zij Mosoel tot Turksch gebied verklaard, zij beschouwen dit als een zich zelf opgelegde verplichting tegenover de daar wonende Turken. Engeland wil de Koerden een groote mate van vrijheid laten, zooals zij nu in de laatste paar jaren al genoten hebben, de Turksche regering wil hun niets toezeggen, behalve dat zij als alle andere Turken behandeld zullen worden. Angora wil liever om Mosoel vechten dan er afstand van te doen of 't zich te laten ontnemen. Engeland wil er in geen geval om vechten en de Britsche pers spreekt dit hilde uit, zoodat Moestapha Kemal Pacha, die in Turkije nog steeds de teugels in handen heeft, weet sterk te staan, als hij voet bij stuk houdt.

De kwestie was in Lausanne verwezen naar een Vol-

C. A. v. Monsjou, Horlogerie, Optiek
 Valkenboschpl. 19 - Tel. 32167 - Den Haag
 Brillen en So Easy.
 Amerikaansche Optiek. Recepten H.H. Oogarts
 Magazijn van Urwerken. Reparatie-Inrichting

kenbondscommissie, die aan den Volkenbond binnen 3 jaren een rapport en voorstel had overzagen. Dat rapport is verschenen, het heeft geen nige oplossing gebracht, dat hiervan beiderzijdige verdediging te verwachten is. Het roept integendadelijk strijd en verbittering op door deze toelating: Uit een juridisch oogpunt is de zône van het geschil loopt te beschouwen als een onafscheidelijk deel (partie inséparable) van Turkije; uit een misch en strategisch oogpunt beschouwd, behoort Irak. Dit wordt niet beter door de verklaring, soel niet aan Irak zou mogen worden toegewezen dien Turkije zijn rechtmatige aanspraken niet omdit laatste meent de commissie ('t klinkt bijna loofelijk) echter wel van de regering te Angorakunnen verwachten. Aan Irak durft zij de vroegerover Mosoel voorsnog niet laten, maar in de toekomst is voor land en volk alleen heil te verwachten onverdeelde toewijzing van de geheele provincie Irak, nadat dit nog eerst minstens 25 jaren Britsch mandaat zal hebben gestaan. Zóó is de zaak van de commissie-beschouwingen kort te geven. En zoo is de kwestie dan 3 September door Raad van den Volkenbond, gepresideerd door Franschen minister van buitenlandsche zaken, in behandeling genomen. Vóórdat met de uiteenloper zaak kon worden begonnen, deden de Koerden reeds uitkomen in welke stemming zij ter vergadering waren gekomen. Zij begonnen met verwijten tegen de testan aan 't adres der Engelschen, die ten oordeel van Turkije verschillende laakbare handelingen hebben gepleegd hangende het Mosoel-ondersoek, speciaal ook in het Mosoel-grensgebied, en aan de werd reeds bekend gemaakt dat de conclusiën van de commissie voor Turkije onaannemelijk zijn.

Zonder zich in die beschuldigen erg te verbaas heeft de Raad het geding laten beginnen. Chamam was tegenwoordig, maar de minister van Koerden Amery voerde het woord voor Groot Brittannië voor Irak. Voor Turkije sprak Tewik Roesid, minister voor buitenlandsche aangelegenheden. namen de conclusiën der speciale commissie als gangspunt van hun pleidooi.

Amery verklaarde, dat Engeland verlenging van mandaat wel wil aanvaarden, doch dat het den Koestert Irak zelf zoo spoedig mogelijk rijp te voor toelating tot het lidmaatschap van den Volkenbond, zoodat de mandaat-termijn niet precies afgrenzen is.

Engeland gaf met vreugde de verzekering waer het lot der Koerden zoo gunstig zal worden gely als de Commissie dit beoogt.

Elke verdeling van Mosoel is te verwerpen. Commissie heeft aangetoond dat elke verdeling economisch en strategisch oogpunt beschouwd keerd en onrechtvaardig zou zijn. De Engelsche ring zou dan ook onmogelijk haar steun aan een gelijke oplossing kunnen verleen. Zij wil dus de

Tewik bei greep natuurlijk de erkenning, dat de twist gebied juridisch gesproken een integendeel van Turkije is, aan, om het goed recht van kije dadelijk voorop te stellen. Dan voerde hij zingen aan voor de gehechtheid der bevolking Turkije. Een verlengd Britsch mandaat noemde strijd met het verdrag van Lausanne en met de telijken toestand, zooals deze door de Turksche lutie is geschapen. Turkije is vredelievend, maar toewijzing van Mosoel aan Irak zou Turkije tot grondvesten beroeren!

Voor zoover wij 't uit de berichten konden is 't woord „petroleum“ bij de uiteenzetting van standpunt door geen der partijen geuit, maar zaal zal 't wel en hier gefluisterd zijn.

De replieken brachten geen nieuwe gezichten. Het debat liep uit..... op de benoeming van commissie! Deze, bestaande uit Unden, Zweedsche minister van buitenlandsche zaken, Quinones de Volkenbondsvertegenwoordiger van Spanje en ni, dito van Uruguay, zal naast den Volkenbondsvoortgaan met verklaringen te hooren en documenten te bestudeeren.

Of men nu verder is? Of men zoo verder Beide partijen zijn vredelievend, hebben in den Volkenbond — van welke Turkije nog geen lid is — maar elk harer stelt voor de lievendheid en voor het vertrouwen één voorwaarde dat Mosoel haar zal worden toegewezen.

Het is even mogelijk dat de Volkenbondsvergadering die over het advies van den Volkenbondsraad slissen heeft, uitgaande van het justitieele recht alsnog aan Turkije toewijst. Geschiedt dit, dan zal

Dr. F. VAN DER FEEN, Apotheker
 Fred. Hendriklaan 32 - 's-Gravenhage - Tel. 50040
Binnen- en Buiteni. Verpakte Geneesmiddelen verkrijgbaar

PLAAT- en KUNSTHANDEL - SPIEGEL- en LIJSTENHANDEL
P. J. CRAMWINCKEL
 Den Haag, PIET HEINSTRAT 36, Telefoon
 Enorme keuze Gravures, Platen, Etsen en Encadrementen in alle stijlen. — BILLIJKE PRIJZEN
 Export naar de Indiën. Vele attesten van Ind. fam. ter

L. J. BLOKLANDER
 ORGEL- EN PIANOHANDEL
 Herdijkstraat 4 DEN HAAG Telefoon 35992
 INRICHTEN VOOR DE TROPEN
 STEMMEN - REPAREREN
 Lage prijzen Vakkundige garantie

Wel vragen van zijn mandaat over Irak ontheven te worden. Maar wordt de uitspraak anders, dan is 't wettelijk dat Turkije er een coup de main aan zal wagen en Mosoel zal bezetten, met een: drijf er mij maar heen die durft.

Mededeelingen.

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

A. Vermaat, Ambtenaar ter beschikking Directeur Gouvernementsbedrijven, voorloopig Den Haag, p/a. Majoor-Intendant J. Boon, Azaleastraat 15.
 O. Messchaert, Referendaris Dept. van Binnenlandsch Bestuur, Den Haag, Willem de Zwijgerlaan 42.
 Fabrik, Controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, Den Haag, p/a. R. Fabrik.
 L. Prins, Administratief Ambtenaar bij het Dep. Binnenlandsch Bestuur, Den Haag, Suezkade 80.
 Emeis, Dir. 2e openbare Mulo-afd. Alg. Middelb. School te Soerabaja, Gouda, Bleekersingel 71, p/a. E. C. Emeis.
 Gemeestree, Onderwijzeres 2e kl. Eur. L. O., Den Haag, p/a. Simon van Leeuwen, Gr. Hertoginnelaan 146.
 C. de Ceuninck van Capelle, Bureau-klerk 2e S.S., Den Haag, Acaciastraat 110.
 Mackay, Burgemeester van Medan, Den Haag, Nieuwe Uitleg 28.
 C. A. Lichtenbelt, Onderwijzeres 2e kl. bij het O. L. O., Maarssen, p/a. Mr. J. H. Lichtenbelt, de Cromwijck.
 M. de Ceuninck van Capelle, Onderwijzeres 1e kl. bij het O. Eur. L. O., Den Haag, Suezkade 80.
 Ruempol, tijd. wnd. Adj.-Inspecteur der Algemeene Politie te Weltevreden, Amsterdam, Leidseplein 13.
 B. Bocage, Onderwijzeres 3e kl. bij het O. E. O., Utrecht, p/a. Mevr. Jutte, van Alphenstr. 24.
 Buisser, Hoofdopzichter 2e kl. bij den Waterstaat Lands B. O. W., Hilversum, Nieuweg 243.
 W. A. de Ceuninck van Capellen, Commies S.S. te Bandoeng, Den Haag, p/a. Mevr. Cabri, Nieuwe Uitleg 110.
 G. de Vrijer, Werktuigkundig hoofdopzichter bij Asam steenkolenmijnen, Den Haag, Lumeystr. 62.
 Smit, Leeraar Koning Willem III School, t/m Aug. Noordwijk aan Zee, Pension Duin en Dal, 1 Sept. Den Haag, van Weede van Dijkveldstr. 21.
 Wentzel, controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, 's-Gravenhage, Groot Hertoginnelaan 232.
 G. de Vrijer, controleur 1e kl. bij het B. B., 's-Gravenhage, Obrechtstraat 435.
 Hamermans, onderwijzer 1e kl. bij het Openb. Lager Onderwijs, Haarlem, Kleverparkweg 126.
 Frieser, commies op het assistent-residentiekantoor te Koepang, 's-Gravenhage, 2e Sweelinckstraat 13.
 P. van der Vliet, stationscommies 2e kl. bij de S.S. en Tr., 's-Gravenhage, Hotel Pomona.
 Schot, onderwijzer 1e kl. O. E. L. O., Bussum, de Vriesstr. 13.
 G. de Vrijer, beheerder 2e kl. bij den Pandhuisdienst, 's-Gravenhage, p/a. J. Winkelman, Copernicusstraat 154.
 F. van Dijk, controleur der belastingen, Amsterdam, p/a. fam. Helwig, Heerenstraat 16 I.
 Helling van den Berg, machinist 1e kl. bij de fabriekmatige bewerking en verpakking van den dienst Zoutregie, 's-Gravenhage, Begoniastraat 145, p/a. Mevr. A. Visser.
 Boer, technisch ambtenaar bij den P.T.T.-dienst, 's-Gravenhage, Sumatrasraat 187.
 Mulder, controleur bij het Binnenl. Best. in de Buitenzorg, Java en Madoera, 's-Gravenhage, Segerslaan 28.
 Binze, onderwijzer 1e kl. bij het Openb. Eur. Lager Onderwijs, Haarlem, Wouwermanstraat 86.
 Haasveldt, administrateur bij het Dept. van Gouv. 's-Gravenhage, Daguerrestraat 105.
 Marsch, assistent-resident van Kediri, 's-Gravenhage, p/a. Muller, Verhulststraat 104.
 Douglas Broers, insp. bij de Centrale Kas voor Volkscredietwezen te Soekaboemi, 's-Gravenhage, Obrechtstraat 461.
 M. C. Tenret-Knoetsen, 1ste commies bij de S.S. 's-Gravenhage, p/a. A. de Vries, Heemstr. 334.
 Tenret, opzichter bij de S.S. en Tr., 's-Gravenhage, p/a. A. de Vries, Heemstraat 334.
 Timmo, adm. ambt. bij het Dept. van Marine, 's-Gravenhage, Frankenstraat 76.

J. E. VAN VEEN 's-GRAVENHAGE, Tel. 52983
 Van Hoornbeekstraat No. 61

**Eerste klas Schoenmakerij
 ... en Reparatie-Inrichting ...**

Extra bewerking voor **ABNORMALE EN GEVOELIGE VOETEN.**

J. C. Ceelen, amb. voor de belastingen te Tandjong-Balei, Wassenaar, Kasteel Oud-Wassenaar.
 P. H. A. van Ophuysen, gedipl. hoofdtechn. ambtenaar bij den P.T.T.-dienst, 's-Gravenhage, Stadhoudersplein 74.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
 Ds. A. Blanson Henkemans, Predikant bij de Nederl. Hervormde Gemeente te Hooger Smilde, als predikant bij de Protestantsche Gemeente in Ned.-Indië;
 A. de Beer te Dirksborn (N.-H.) en W. J. A. van Eijseren, Admiraal de Ruyterweg 100 III te Amsterdam, beiden als onderwijzer 2e klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs.
 Dr. Ir. C. P. A. Zeylman van Emmichoven, Binnenwatersloot 6 te Delft, als ingenieur voor den Dienst van den Mijnbouw.

Mutaties van 2 tot 9 Sept.

Nieuwe Leden:

Mr. D. I. Rebel, Sophialaan 7 te Soestdijk (afd. Utrecht), f 10.
 A. F. W. Weijers, Kapelweg hoek Coornhertlaan, Amersfoort, f 5.

Afschrijven:

M. Blokhuis, Nijmegen, Payersweg, Huize Hooge Hof, Ad. Heinrich, Amersfoort, t Zand 41.
 Mevr. Wed. F. W. J. Hofstede-Römer, Den Haag, Copernicusstraat 136.

Adresveranderingen:

W. M. Haye, oud-Hoofdonderwijzer O.-I., van: Nijmegen, Sluichtenhorststraat 13, naar: Den Haag, Eikstraat 39, f 5.
 T. S. Smit, indologisch Student, van: Leiden, Vischmarkt 19 naar: Oegstgeest, Emmalaan 53.
 C. C. Meijer van Rozenburg, Indologisch Student, van: Leiden, Witte Rozenstraat 16B naar: Den Haag, Beeklaan 346, f 2.50.
 A. Jongman, Onderwijzer O.-I., Amsterdam, van: Da Costakade 128 naar: Hooistraat 5, Betondorp.
 W. R. Grijzen, Beheerder Paudhuisstraat, van: Utrecht, Bucheliusstraat 21bis naar: Den Haag, Galileistraat 26, f 5.
 W. van Houten, Amersfoort, van: Utrechtsche Weg 118 naar: Huygenslaan 28.
 R. C. Bakhuizen van den Brink, Plantkundige van 's-Lands Plantentuin, van: Buitenzorg naar: Amersfoort, Poste restante, f 5.
 G. Schutte Raaff, Administrateur s.f. „Phaiton”, van: Kraksaan naar: Den Haag, Haagweg 38, p/a. W. W. Hoorman, f 6.
 W. J. Cohen Stuart, oud-Minister van Marine, van: Den Haag, de Perponcherstraat 109 naar: Nice, Hotel Rivoli, rue Pastorelli.
 J. S. Pomper, onderwijzer 2e kl., van: Haarlem, Maerten Heemskerkstraat 7 naar: Weltevreden, Dep. van Onderwijs.
 C. A. Meulemans, Gep. Generaal-Majoor-tit., van: Den Haag, Charlotte de Bourbonstraat 13, naar: ondern. „Tandjongari”, Rantja Ekék (Preanger).
 A. Paulsen, O.-I. Ambtenaar m.v., Den Haag, van: Obrechtstraat 303 naar: Copernicuslaan 68.
 W. H. C. ten Brummeler, Gep. Hoofdofficier der Marine-tit., Den Haag, van: Prins Mauritslaan 65 naar: Van Aerssenstraat 74.
 Ds. W. F. C. van Helddingen, van: Augustinusga (Fr.) naar: Hendrik Ido Ambacht (Z.-H.).
 C. A. Emeis, onderwijzer 1e kl., van: Soerabaja naar: Gouda, Bleekersingel 71, p/a. Mej. E. C. Emeis.
 Ds. T. Bartlema, Vlootpredikant, van: Buitenzorg naar: Soerabaja, Ardjoenoboulevard 48.
 F. A. E. Lacleulle, thans Resident van West-Preanger te Soekaboemi.
 G. D. P. A. Renard de Lavalette, thans Resident van Indramajoe.
 G. O. V. Mallien, thans Assistent-Resident ter beschikking van den Gouverneur van West-Java als Hoofd van het Kantoor voor particuliere landerijen, Weltevreden, oud-Gondangdia 16.
 Mr. E. Ch. Grivel, thans Lid van den Raad van Justitie te Soerabaja.
 H. C. Visser, thans c/o Etablissement der Ned. Stoomvaart Mij. „Oceaan” te Tandjong-Priok.
 F. B. Kroese, 1ste Luit. Artillerie, van: Bandoeng, Ambonstraat 9, Weltevreden, Gang Setjang 4.
 G. Ch. Rapp, Controleur B.B., van: Tarotoeng naar: Baros (Tapanoeli).
 H. J. Slegtenhorst, Leeraar A. M. S., Djokdjakarta, van: Sultansboulevard 2 naar: Kroonprinsenlaan.
 J. R. Soesman, 1ste Luit. Infanterie, van: Lheu Seumawé naar: Meulaboh (Atjeh).

E. J. VAN WESSEL
 FREDERIK HENDRIKLAAN 68-70

VLEESCHHOUWERIJ
 RUND-, KALFS-, VARKENS- EN LAMSVLEESCH

FABRIEK VAN TOEBEREIDE WORST- EN VLEESCHWAREN. UITSLUITEND 1e KWALITEIT INLANDSCH VLEESCH

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden. Dagelijksche bezorging in Den Haag en Omstreken. Prompte en vlugge bediening.

TELEF. 53634 (3 lijnen) -:- DEN HAAG.

Fa v. ASMA VAN DONGEN
 Lood-, Zink- en Sanitaire Werken

Toonkamer

Edisonstr. 142 Tel. 33315
 DEN HAAG

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
 Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

ELECTRISCHE GEYSERS

Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos

Complete Electriche Sanitaire Installatiën

W. G. SCHEERES

Electro-technisch Bureau

DEN HAAG

Kantoor en Monstercamer Hoofgracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 6

GRUDA & CO W. Pymontkade 107
 HAAG Tel. 32692

Voorheen Chef-Coupeur „Jagershuis”

Wants- en Heerenkleeding naar Maat

Prima Engelsche en Schotsche Stoffen

Scherp concurreerende prijzen

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

's-Gravenhaagsche Begravenis-Onderneming

C. LOOIJE, Tasmanstraat 57, DEN HAAG
 Telefoon 33788 - Postrekening 4639

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

TOKO BOGOR
 Suezkade 122b DEN HAAG Tel. 33472

....DE FIJNSTE....
JAVA-THEE
 PER POND f1.85

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12593 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN.

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reamedrukwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat *slecht reamedrukwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn.* Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag:

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 1, Haag, Tel. 5752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen **INFORMATIE-BUREAU** ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gewenscht persoon van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 5752. Dit tehuis biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 5248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Oost- en West-Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een en belangwekkende reis.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkriften en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-I. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-I. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. " 2. Indische toestanden gezien door een inlander. " 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. " 4. Sarikat-Islam. " 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië. " 6. De afschaffing van de laatste heerdiensten op Java. " 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. " 8. De Europeesche vrouw in Indië. " 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. " 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. " 2. Het Javaansch tooneel. " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. " 4. De theeplantatie op Java. " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. " 6. Een doode taal in Indië. " 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java. " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. " 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
Serie III. No. 1. Over Ball en zijne bewoners. " 2. Bevolving in Nederlandsch-Indië. " 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. " 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.	No. 5. Nederlanders in Indië. " 6. Het Nederlandsch-Indisch Volksredietwezen. " 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. " 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. " 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5024